

Regeringens proposition till Riksdagen med förslag till lagar om ändring av miljöskyddslagen, marktäktslagen och 9 § i räddningslagen

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I propositionen föreslås sådana ändringar av miljöskyddslagen, marktäktslagen och räddningslagen som är nödvändiga för att genomföra direktivet om hantering av avfall från utvinningsindustrin.

I de föreslagna bestämmelserna föreskrivs om hantering av utvinningsavfall som uppkommer vid gruvdrift, verksamhet som förbereder eller är jämförbar med gruvdrift, anrikningsanläggningar, stenbrott, annan stembrytning, stenkrossning, torvutvinning eller annat tagande av substanser i berggrunden eller i marken som är jämförbart med dessa och om planering av avfallshanteringen samt om avvärjande av risken för storolycka som orsakas av deponier för utvinningsavfall.

Enligt propositionen fogas till miljöskyddslagen bestämmelser om att utarbeta en plan

för hantering av utvinningsavfall och om de skyldigheter som anknyter till avvärjande av risken för storolyckor som deponier för utvinningsavfall medför. Dessutom ska till lagen fogas en bestämmelse, enligt vilken i miljötillståndet ska meddelas nödvändiga villkor om utvinningsavfall och om planen för hantering av utvinningsavfall samt om deponin för utvinningsavfall och dess interna räddningsplan.

Till marktäktslagen fogas en bestämmelse om en plan för hantering av utvinningsavfall som läggs fram som en del av täktplanen. Till räddningslagen fogas en bestämmelse om räddningsplan för deponier för utvinningsavfall som medför risk för storolycka.

De föreslagna lagarna avses träda i kraft så snart som möjligt.

INNEHÅLL

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL	1
INNEHÅLL	2
ALLMÄN MOTIVERING	3
1 INLEDNING	3
2 NULÄGE	3
2.1 Praxis	3
2.2 Lagstiftning	5
2.3 Gemenskapens lagstiftning	11
2.4 Bedömning av nuläget	12
3 PROPOSITIONENS MÅL OCH DE VIKTIGASTE FÖRSLAGEN	13
4 PROPOSITIONENS KONSEKVENSER	14
4.1 Ekonomiska konsekvenser	14
4.2 Konsekvenser för myndigheterna	15
4.3 Konsekvenser för miljön	15
5 BEREDNINGEN AV PROPOSITIONEN	15
DETALJMOTIVERING	17
1 LAGFÖRSLAG	17
1.1 Lagen om ändring av miljöskyddslagen	17
1.2 Lagen om ändring av marktäktslagen	20
1.3 Lagen om ändring av 9 § i räddningslagen	20
2 NÄRMARE BESTÄMMELSER	20
3 IKRAFTTRÄDANDE	21
LAGFÖRSLAG	23
om ändring av miljöskyddslagen	23
om ändring av marktäktslagen	26
om ändring av 9 § i räddningslagen	27
BILAGA 1	28
PARALLELLTEXTER	28
om ändring av miljöskyddslagen	28
om ändring av marktäktslagen	34
om ändring av 9 § i räddningslagen	36
BILAGA 2 JÄMFÖRELSEBELL	38

ALLMÄN MOTIVERING

1 Inledning

Syftet med regeringens proposition är att i lag införa de bestämmelser som behövs för genomförande av Europaparlamentets och rådets direktiv 2006/21/EG om hantering av avfall från utvinningsindustrin och om ändring av direktiv 2004/35/EG (nedan direktivet om utvinningsavfall eller direktivet). Direktivet trädde i kraft den 1 maj 2006 och för det nationella genomförandet har reserverats två år.

Direktivet om utvinningsavfall innehåller allmänna bestämmelser om utvinningsindustrins avfallshantering. Direktivet gäller utvinningsavfall som uppkommer vid gruvdrift, verksamhet som förbereder eller är jämförbar med gruvdrift, anrikningsanläggningar, stenbrott, annan stenbrytning, stenkrossning och torvutvinning samt annat tagande av substanser i berggrunden eller i marken som är jämförbart med dessa. Direktivets allmänna miljöskyddskrav gäller för alla ovan nämnda verksamheter. Direktivet innehåller dessutom specialbestämmelser om en plan för hantering av utvinningsavfall, inrättande och skötsel av deponier för utvinningsavfall, säkerheter i anslutning till deponier och åtgärder för att avvärja risken för storolycka.

För Finlands del betyder genomförandet av kraven i direktivet om utvinningsavfall inga betydande nya skyldigheter för avfallshanteringen inom denna bransch. De gällande avfalls- och miljöskyddsbestämmelserna omfattar verksamheten inom utvinningsindustrin på ett täckande sätt. Deponierna för utvinningsavfall är beroende av miljötillstånd och de lyder under bestämmelserna om avstjäpningsplatser. Lagstiftningen måste dock kompletteras med skyldigheten att utarbeta en plan för hantering av utvinningsavfall. Det är även nödvändigt att precisera miljöskyddslagens (86/2000) bestämmelser om säkerheter för avfallshanteringsverksamhet. Dessutom bör det föreskrivas om skyldigheterna i

samband med avvärjande av risken för storolyckor, vilket i praktiken gäller deponierna för vissa gruvområden. Direktivets substansbestämmelser genomförs i detalj genom förordning av statsrådet.

I bilaga till propositionen finns en jämförelsetabell mellan direktivet om utvinningsavfall och den nationella lagstiftningen samt de föreslagna nya bestämmelserna.

2 Nuläge

2.1 Praxis

Utvinningsverksamhet omfattar gruvdrift, verksamhet som förbereder eller är jämförbar med gruvdrift, såsom guldvaskning, anrikningsanläggningar, stenbrott, annan stenbrytning, stenkrossning och torvutvinning samt annat tagande av substanser i berggrunden eller i marken som är jämförbart med dessa. Utvinningsindustrin kan delas upp i gruvdrift, naturstensindustri och produktion av stenmaterial.

I Finland fungerar ca 40 gruvor och stenbrott som avses i gruvlagen (503/1965). Största delen av dessa är dagbrott. År 2005 producerade de sammanlagt ca 20 miljoner ton kalksten, industrimineral, metallmalm och nyttosten. Finlands största gruva är apatitgruvan i Siilinjärvi, vars andel av gruvornas sammanlagda brytningsvolym är nästan 40 procent. Den nyaste stora gruvan är det projekt som siktar till att utnyttja nickelfyndigheten i Talvivaara. Även brytning av täljsten och guldgrävning är verksamhet som lyder under gruvlagen. I Finland finns ca 60 guldgrävningsområden med maskinell verksamhet. Anrikningen av gruvmineraler sker ofta på gruvområdet, men vissa anrikningsanläggningar finns utanför det egentliga gruvområdet.

År 2006 var ca 3 600 täktområden enligt marktäktslagen i bruk och sammanlagt fanns det ca 6 500 gällande tillstånd till täktverksamhet. Grus och sand togs från 2 900 täk-

tområden och stenkross och sprängsten från 550 områden. Det finns ca 90 bygg- och naturstenbrott, av vilka 50–60 är i aktivt bruk. Från dessa brott togs år 2006 ca 3 miljoner ton så kallad hård sten, såsom granit. Den totala förbrukningen stenmaterial år 2006 uppgick till uppskattningsvis 100 miljoner ton.

I Finland finns ca 700 torvutvinningsområden där produktionsområdet överstiger 10 hektar. Det finns ca 500 krossverksamheter av olika slag.

Uppgifterna om de sidoströmmar som uppstår vid utvinningsverksamhet grundar sig närmast på uppskattningar. Relationstalen avfall/produkt är i allmänhet höga. I Statistikcentralens avfallsstatistik för 2004 uppskattas utvinningsavfallets andel av allt avfall som uppkommer i vårt land till ca 36 procent och dess årliga volym till ca 24 miljoner ton.

Det avfall som uppkommer vid gruvsdrift är yt- och lösjord, sidosten och bearbetningsavfall. Dessutom uppkommer slam till exempel vid klarning av dräneringsvattnen. Enligt handels- och industriministeriets och Kaivannaisteollisuusyhdistys ry:s utredning var volymen av de sidoströmmar som gruvorna producerade år 2003 ca 25 miljoner ton. Ytjorden återplaceras efter brytningen delvis i gruv- eller brytningsområdet. Gråberget samlas i högar, men en liten del används också till olika byggnadsändamål. Vid anrikningen av malm används oftast magnetseparering och/eller flotation. Största delen av det avfall som uppkommer vid anrikning av malm deponeras i bassänger för bearbetningsavfall och i högar. En del av bearbetningsavfallet används också till att fylla igen gruvor. Största delen av ytjorden, sidostenen och anrikningssanden slutplaceras dock på gruvområdet i olika uppläggningsområden och bassänger.

Även vid produktionen av bygg- och natursten uppkommer betydande mängder sidosten, som inte omedelbart utnyttjas vid tillverkningen av stenprodukter på grund av kvalitetsvariationer, sprickor eller brott. Sidosten lämpar sig dock till exempel för miljöbyggande.

Vid grus-, sand-, torv- och övrig marktäkt samt vid produktion av stenkross uppkommer i allmänhet endast små mängder utvinningsavfall jämfört med ovan nämnda sido-

strömmar, såsom avlägsnad mineraljord, sålad sten och slam från tvättning av substanserna. Ytjorden används i dessa sammanhang i allmänhet vid efterbehandlingen av områdena.

Miljöverkningarna av deponier för utvinningsverksamhet hänger framför allt samman med markanvändning och landskapsolägenheter, yt- och grundvattnets kvalitet samt deponiernas fysiska stabilitet och damm. En betydande andel av utvinningsavfallet är icke-förorenad marksubstans eller relativt inert material och de orsakar i allmänhet inte direkt fara för förorening av miljön. Däremot kan särskilt från sulfidhaltig sidosten och anrikningssand från gruvor utlakas sura och basiska föreningar, tungmetaller och andra skadliga ämnen. I en del anrikningsprocesser används också skadliga ämnen, såsom i vissa fall cyanid vid anrikning av guld.

Ett vanligt miljöproblem i anslutning till utvinningsavfall är sur avrinning, som bildas när sulfidhaltiga ämnen i sidosten och bearbetningsavfall reagerar med syre och vatten och bildar svavelsyra. Kännetecknande för sur avrinning är höga halter av utlakade tungmetaller. Dessa kan på lång sikt ha allvarliga följder för yt- och grundvattnet och vattnets flora och fauna.

I Finland finns nästan 500 dammar som omfattas av dammsäkerhetslagen (413/1984). Största delen av dessa är dammar i vattendrag, som bland annat hänger samman med översvämningsskydd och utnyttjande av vattenkraft. Dessutom finns ca 30 gruvdammar som omfattas av gruvlagens tillämpningsområde vid ca tio olika gruvor. Gruvdammar byggs enligt gruvans livscykel och de höjs ofta under användningen då gruvverksamheten fortskrider. Underjordiska dammar i gruvor används närmast för att dämna upp fyllnadsmaterial från brott. Dammar ovan jord används å andra sidan för att hålla vatten och jord som bildar dy åtskilda från gruvan, för lagring av anrikningssand och för klarning av processvatten.

Särskilt dammar för anrikningssand kan medföra rasrisk. För att förhindra att det bildas damm hålls anrikningssanden under vatten i bassängen tills områdena stängs och täcks in. På grund av att anrikningssanden ofta är så finfördelad orsakar den i olyckssi-

tuationer fara även om avfallet inte reagerar kemiskt. Bassängerna för anrikningssand byggs i allmänhet för permanent deponering. Man strävar efter att säkerställa bassängernas och områdenas stabilitet.

2.2 Lagstiftning

Miljöskyddslagen

Miljöskyddslagen är en allmän lag om förebyggande av förorening av miljön. Enligt 1 § är syftet med lagen att förebygga och hindra förorening av miljön och att avhjälpa och minska skador orsakade av förorening. Man försöker uppnå syftet framför allt genom de tillstånds- och anmälningsförfaranden som ingår i lagen, men i lagen föreskrivs också om allmänna principer och skyldigheter gällande miljöskydd, förbud mot förorening, tillsyn och förvaltningstvång. Vid tillämpningen av miljöskyddslagen ska även tillämpas vad som föreskrivs i avfallslagen (1072/1993).

Miljötillstånd krävs för verksamhet som medför risk för förorening av miljön, som definieras närmare i miljöskyddsförordningen (169/2000). I 1 § 1 mom. 7 punkten i förordningen föreskrivs om tillståndsplikt för malm- eller mineralbrytning eller tagande av marksubstanser. Enligt bestämmelsen ska miljötillstånd sökas för gruvdrift och maskinell guldgrävning, anrikning av malmer eller mineraler samt för stenbrott eller stenbrytning som är anknuten till annat än markbyggnadsverksamhet och där stenmaterial behandlas minst 50 dagar om året. Stenbrott är platser för tagning av byggnadssten eller gravstenar. Tillstånd ska även sökas för torvutvinning och därtill anknuten dikning, om produktionsområdet är större än 10 hektar, samt för permanenta stenkrossar, asfaltstationer eller anläggningar för kalkstensmalning eller flyttbara stenkrossar, asfaltstationer eller anläggningar för kalkstensmalning som är förlagda till ett visst område och i användning minst 50 dagar om året. Miljötillstånd ska enligt 28 § 2 mom. 4 punkten i miljöskyddslagen även sökas för återvinning eller behandling av avfall som sker i en anläggning eller yrkesmässigt. Sådan verksamhet är bland annat avstjälpningsplatser för

kommunalt avfall och industriavfall samt för marksubstanser.

Miljötillstånd behövs enligt 4 § 2 punkten i miljöskyddsförordningen dock inte för återvinning eller behandling av ickeförorenat jord- och stenavfall som uppkommer vid marktäkt eller byggnads- eller jordbyggnads- och vattenbyggnadsverksamhet på sin täkt- eller byggnadsplats eller på någon annan byggnadsplats där avfallet återvinns eller behandlas enligt en godkänd plan eller enligt ett tillstånd som uppfyller motsvarande krav i avfallslagen.

Substanser som lösgjorts från jordmånen i samband med utvinningsverksamhet är sådant avfall som avses i avfallslagen, om substansen tas ur bruk. Till exempel sidosten som uppkommer vid byggnadsstenbrott har i förvaltnings- och rättspraxis ansetts som avfall (HFD 2002:82 och Europeiska gemenskapernas domstol, mål C-9/00). I vissa fall utnyttjas lösgjord marksubstans eller sidosten dock systematiskt på täkten mer eller mindre omedelbart i gruvkonstruktionerna, varvid verksamheten inte har ansetts som återvinning av avfall (HFD 2004:43 och Europeiska gemenskapernas domstol, mål C-114/01). I förvaltningspraxis beaktas i miljötillstånden för torvutvinning och marktäkt i allmänhet avlägsnande av de stubbar som verksamheten ger upphov till att återvinnas på annat håll samt utnyttjande av yttjord och sållad sten vid återställandet av landskapet i området.

I miljötillståndsprövningen enligt miljöskyddslagen beaktas alla faktorer som anknyter till miljöförorening och avfallshantering som verksamheten orsakar. Till exempel i miljötillståndsprövningen för en stenkross beaktas även de olägenheter som lösgörande och transport av marksubstans medför. Miljötillståndet kan i överensstämmelse med 34 § 5 mom. i lagen även omfatta flera tillståndspliktiga verksamheter. Till exempel ett miljötillstånd för gruvdrift täcker utöver lösgörande av det egentliga gruvmineralet och sidosten även förberedande schaktning, anrikningsanläggningen, bassängerna för anrikningssand och uppläggningsplatserna för sidosten.

Om förutsättningarna för beviljande av miljötillstånd föreskrivs i 42 § i miljöskyddslagen. För att tillstånd ska kunna beviljas

krävs att verksamheten har anordnats i överensstämmelse med miljöskyddslagen och avfallslagen samt de bestämmelser som utfärdats med stöd av dem. Verksamheten får inte medföra olägenhet för hälsan eller annan betydande förorening av miljön eller risk för detta. Vid bedömningen av hur betydande föroreningen av vattendrag är ska även beaktas de omständigheter som berör vattenstatusen och vattenanvändningen inom verksamhetens influensområde enligt den förvaltningsplan som avses i lagen om vattenvårdsförvaltningen (1299/2004).

Tillståndet kan enligt 43 § 1 mom. i miljöskyddslagen förenas med villkor om utsläppsgränsvärden, avfall och minskning av avfall och dess skadlighet, åtgärder vid störningar och i andra exceptionella situationer, åtgärder efter avslutad verksamhet, såsom istandsättning av områden och hindrande av utsläpp och dessutom om andra åtgärder för att hindra, minska eller utreda förorening samt risken för eller olägenheterna av förorening. När villkor meddelas ska även beredskapen att förebygga olyckor beaktas. Enligt lagens 45 § ska tillståndet förenas med villkor om hanteringen av det avfall som uppkommer i verksamheten med beaktande av avfallslagens bestämmelser om förhindrande av uppkomsten av avfall, återvinning av avfall och avfallshantering.

Tillståndet kan förenas med villkor som utgörs av ett gränsvärde för miljöns kvalitetsnivå. Till exempel för förebyggande av förorening av vattendrag har man för avsikt att genom förordning av statsrådet föreskriva om gränsvärden för miljöns kvalitetsnivå för så kallade prioriterade ämnen. Miljötillståndet ska säkerställa att verksamheten inte leder till att sådana gränsvärden överskrids. Gränsvärdena kan till exempel gälla vissa tungmetaller, som lakas ut i vattendragen från anrikningssand eller sidosten på deponin.

Enligt 42 § 3 mom. i miljöskyddslagen ska en verksamhetsutövare som återvinner eller som behandlar avfall ställa en tillräcklig säkerhet med beaktande av verksamhetens omfattning och natur samt de villkor som meddelas i fråga om verksamheten eller föreslå andra motsvarande arrangemang för att säkerställa en behörig avfallshantering. Den

som bedriver annan verksamhet än avstjälpningsplatsverksamhet eller återvinning eller behandling av problemavfall behöver inte avkrävas säkerhet eller annat arrangemang om idkaren är tillräckligt solvent och annars kan tillse en behörig avfallshantering. Om fastställande av säkerhet har meddelats en föreskrift från miljöministeriet (9.3.2005, Dnr YM2/401/2003). De säkerheter som krävs för deponier inom gruvdriften har i praktiken utgjorts av bankgarantier och deras belopp har fastställts enligt områdets storlek, ofta 0,4–1 euro/m², varvid man samtidigt beaktat marksubstanssituationen på orten eller kostnaderna i anknytning till transporten av avfallet.

På lagring eller uppläggning av avfall tillämpas statsrådets beslut om avstjälpningsplatser (861/1997). Som avstjälpningsplats enligt beslutet avses en avfallsbehandlingsplats på vilken avfall deponeras på eller i marken, inklusive en plats i anslutning till produktionsplatsen, där avfallsproducenten deponerar sitt eget avfall och en plats som används över ett år där avfall lagras tillfälligt. Beslutet tillämpas dock inte på behandlingsplatsen för oförorenad marksubstans eller för inert vanligt avfall från utvinningsverksamhet. Sådana platser är till exempel avstjälpningsplatser för oförorenade marksubstanser. Statsrådets beslut har i praktiken tillämpats på gruvornas bassänger för anrikningssand och uppläggningsplatser för sidosten, om sidostenen inte är inert avfall.

I statsrådets beslut om avstjälpningsplatser finns detaljerade bestämmelser om anordnande av verksamheten vid en avstjälpningsplats och om övervakningen av den. I en bilaga till beslutet föreskrivs bland annat om avstjälpningsplatsens placering, kontrollen över vatten, botten- och ytkonstruktion samt på vilka grunder undantag kan göras från de allmänna kraven enligt beslutet. Ett undantag förutsätter att avstjälpningsplatsens huvudman utgående från en helhetsbedömning av avstjälpningsplatsens hälso- och miljöeffekter påvisar att avstjälpningsplatsen eller deponeringen av avfall inte ens på lång sikt kan orsaka sådana följder som förbjuds i avfallslagen eller miljöskyddslagen. I praktiken har man på basis av helhetsbedömningen i gruvornas miljötillstånd i allmänhet lindrat

kraven på botten- och ytkonstruktionerna för bassängerna för anrikningssand.

Miljötillstånd beviljas vanligtvis så att det gäller tills vidare och så att man samtidigt fastställer att en ansökan om justering av tillståndsvillkoren ska läggas fram. Enligt 58 § i lagen kan tillståndet dock även justeras tidigare om den förorening eller risk för förorening som verksamheten medför väsentligen avviker från vad som bedömts på förhand, om verksamheten har konsekvenser som är förbjudna enligt lagen, om utsläppen på grund av den bästa tillgängliga teknikens utveckling kan minskas väsentligt mera utan oskäligen kostnader, om förhållandena efter att tillståndet beviljats har förändrats, eller om det påkallas av bestämmelser som utfärdats för uppfyllande av internationella förpliktelser som är bindande för Finland.

I miljötillståndet ska även meddelas föreskrifter om de åtgärder som anknyter till avslutande av verksamheten. Enligt lagens 90 § svarar den som bedrivit den tillståndspliktiga verksamheten fortfarande för de åtgärder som enligt tillståndsvillkoren ska vidtas för hindrande av förorening samt för utredning och kontroll av verksamhetens konsekvenser. Om tillståndet inte innehåller tillräckliga villkor om åtgärder som behövs för avslutande av verksamheten, ska tillståndsmyndigheten meddela preciserande föreskrifter om saken. Ärendet ska i tillämpliga delar behandlas som en tillståndsansökan.

Enligt 61 § i miljöskyddslagen ska tillståndsmyndigheten underrättas om verksamhet av försöksnatur, där man testar råvaror eller bränslen, tillverknings- eller förbränningsmetoder, en reningsanordning eller behandlar avfall i en anläggning eller yrkesmässigt för att klarlägga verkningarna, användbarheten eller någon därmed jämförbar omständighet som gäller sådan verksamhet. Sådan verksamhet är till exempel en ofta relativt omfattande provbrytning och provanrikning i samband med en inmutning enligt gruvlagen. Med anledning av anmälan fattar myndigheten ett beslut som kan innehålla bestämmelser om verksamheten, bland annat vad gäller hindrande av förorening av miljön och avfallshantering.

Marktäktslagen

Marktäktslagen (555/1981) tillämpas enligt 1 § på tagande av sten, grus, sand, lera och mull för bortforsling eller för lagring eller förädling på platsen. Marktäktslagen tillämpas dock enligt 2 § inte på täktverksamhet som baserar sig på gruvlagen, tagande och nyttjande av substanser som lösgjorts i samband med byggande, då åtgärden grundar sig på ett tillstånd av en myndighet eller en plan som godkänts av en myndighet eller på sådant tagande av substanser på vattenområde för vilket det enligt vattenlagen (264/1961) krävs tillstånd av miljötillståndsverket.

Enligt 4 § krävs tillstånd för täktverksamhet. Tillstånd behövs inte, om substanser tas för eget sedvanligt bruk till husbehov eller för jord- och skogsbruk. Användningen ska då hänföra sig till byggande eller underhåll av vägförbindelser.

I 3 § föreskrivs om begränsningar av täktverksamhet. Bestämmelsen gäller även annan täktverksamhet än sådan som är tillståndspliktig. Substanser får inte tas så att en vacker landskapsbild därigenom fördärvas, betydande skönhetsvärden hos naturen eller speciella naturförekomster förstörs, naturförhållandena genomgår betydande eller omfattande skadliga förändringar, eller kvaliteten på vattnet eller vattenavgivningskapaciteten i ett viktigt eller annat för vattenförsörjning lämpligt grundvattenområde äventyras, om ett tillstånd enligt vattenlagen inte föreligger. Täkten ska förläggas och täktverksamheten ordnas så att dess skadliga inverkan på naturen och landskapsbilden blir så liten som möjligt, marksubstansförekomsten utnyttjas på ett skonsamt och ekonomiskt sätt och verksamheten inte medför fara eller sådan olägenhet som till skäligen kostnader kan undvikas för bosättningen eller miljön.

Då tillstånd söks ska enligt 5 § i lagen över täktverksamheten och värden av miljön samt, om möjligt, områdets senare användning framläggas en täktplan. I tillstånd till täktverksamhet ska enligt 9 § i lagen ingå bestämmelser om vad sökanden ska iakttä för undvikande eller begränsande av de olägenheter som projektet medför, såvida dessa omständigheter inte framgår av täktplanen. Tillståndsbestämmelser ska utfärdas om av-

gränsning av täktområdet, djupet och formen hos grävningar och skärningar samt täktverksamhetens utvidgning, om skyddande och uppsnyggande av området under den tid täktverksamheten pågår och därefter, samt om bevarande och förnyande av trädbestånd och annan växtlighet samt nyplanteringar under den tid täktverksamheten pågår och därefter. Tillståndsbestämmelser kan dessutom utfärdas om anordningar som ansluter sig till täktverksamheten, trafiken, verksamhetstiden och om andra åtgärder som behövs för undvikande eller begränsande av de olägenheter som projektet medför. Tillståndsmyndigheten kan också bestämma att den sökande ska ställa en godtagbar säkerhet för att de åtgärder som förutsatts i tillståndsbestämmelserna genomförs.

Ett tillstånd till marktäkt ger rätt att ta marksubstanser. I tillståndsprövningen kan man även beakta verksamhet som delvis ansluter till behandlingen av substanser, såsom krossning. Detaljerade bestämmelser om verksamhetens immissionsolägenheter hör dock till miljötillståndet. I täktplanen redovisas i allmänhet uppläggnings- och återvinningen av de substanser som inte omfattas av täktverksamheten, såsom yttjord och sållad sten, under verksamheten eller i samband med efterbehandlingen av området.

Tillståndsbeslutet är i kraft en viss tid. Oberoende av tillståndets giltighetstid kan man göra ändringar enligt 16 § i det. Tillståndsmyndigheten kan under tillståndets giltighetstid med ett beslut ge sitt samtycke till smärre avvikelser från tillståndsbestämmelserna eller den täktplan som godkänts i tillståndsbeslutet. En förutsättning för att samtycke ska kunna ges är att avvikelserna och dess art, med hänsyn till bestämmelserna om tillståndsprövning, inte innebär en betydande ändring av tillståndet eller påverkar en parts ställning eller naturförhållandena.

Räddningslagen

Räddningslagen (468/2003) tillämpas på insatser för att förebygga eldsvådor och andra olyckor och räddningsverksamhet i samband med dessa för att skydda och rädda människor, egendom och miljön samt för att begränsa skador och lindra följder. Kommu-

nerna ansvarar i samråd för räddningsväsendet.

I lagens 9 § föreskrivs om räddningsmyndigheternas planeringsskyldighet. De olika myndigheterna ska i samråd göra upp behövliga planer för räddningsväsendet. För de områden där det finns en i kärnenergilagerna avsedd kärnanläggning eller en i förordningen om industriell hantering och upplagring av farliga kemikalier (59/1999) särskilt definierad anläggning som medför risk för storolycka ska det lokala räddningsväsendet i samråd med anläggningen göra upp en räddningsplan för en eventuell olycka i anläggningen. När planen görs upp ska de invånare som riskerar att utsättas för fara höras, information ges om planen och samarbete bedrivs i tillräcklig grad med myndigheterna i berörda och angränsande områden.

Gruvlagen

I gruvlagen föreskrivs om malmletning och gruvdrift som gäller gruvmineral. I gruvlagen föreskrivs dock inte om avfallshantering inom denna verksamhet, utan i fråga om detta tillämpas miljöskyddslagen och avfallslagen.

Gruvdrift kan indelas i malmletning, egentlig gruvdrift och efterbehandling av gruvor.

Malmletningen inleds i allmänhet med en kartläggning för att lokalisera fyndigheterna. Efter kartläggningen undersöks objekten närmare. Letningsarbetet kan ske enligt 3 § i gruvlagen. I 3 kap. i gruvlagen föreskrivs om malmletning som baserar sig på inmutning. Genom en skriftlig förbehållsanmälan säkerställs enligt 7 § i gruvlagen företräde till inmutning av en fyndighet. Inmutningsrätt söks hos arbets- och näringsministeriet. En inmutningsrätt berättigar enligt 4 och 8 § i gruvlagen till att utföra undersökningsarbete för utvärderande av en fyndighets art och omfattning. Undersökningsarbetet under inmutningen kan enligt 12 § utöver geologiska och geofysiska undersökningar även omfatta djupborrning, undersökande schaktning, provbrytning och provanrikning. Inmutningsrätten ger dock inte ännu rätt till utvinning av gruvmineral. Med stöd av en inmutningsrätt får man utvinna guld som vaskas ur jordarter på ett område som staten äger.

För utvinning av gruvmineral ska den som bedriver gruvdrift göra en utmålsansökan till arbets- och näringsministeriet. Utmålets område fastställs genom en särskild utmålsförrättning.

Enligt 40 § i gruvlagen har gruvrättsinnehavaren när utmålsedel har utfärdats rätt att bearbeta och tillgodogöra sig alla gruvmineral inom utmålet. Denna rätt omfattar även avfall som lämnats i utmålet vid en tidigare brytning. Gruvrättsinnehavaren får även tillgodogöra sig andra ämnen från utmålets berggrund och jordtäckte, om det är nödvändigt för gruvdriften eller det till denna anslutna förädlingsarbetet. Avlägsnade jordmassor, bruten sidosten och anrikningssand som uppkommer vid gruvdriften och som lagras inom utmålet eller på dess hjälpområde och kan användas i gruvdriften eller vidareförädlas anses som sådana biprodukter av gruvdriften som avses i gruvlagen. Innan produktionen inleds ska en allmän plan över gruvan lämnas till Säkerhetsteknikcentralen.

En totalreform av gruvlagen är under beredning och avsikten är att regeringens proposition ska överlämnas till riksdagen under innevarande regeringsperiod. I samband med totalreformen granskas gruvlagstiftningen i förhållande till bland annat miljöskyddslagstiftningen och dammsäkerhetslagstiftningen. Målet är att säkerställa att lagstiftningen om malmletning och gruvdrift bildar en konsekvent helhet.

Dammsäkerhetslagen

Då dammar byggs och används ska dammsäkerhetslagen iakttas för att garantera och öka säkerheten. Med damm avses enligt lagen en för permanent bruk avsedd damm med tillhörande konstruktioner och anordningar, oberoende av vilket material som använts vid byggandet av dammen, hur dammen byggs och vilket ämne som uppdäms i dammbassängen.

Dammsäkerhetslagen tillämpas på dammar vars höjd är minst tre meter. Lagen ska dock också tillämpas på lägre dammar, om den uppdämda mängden är så stor eller bassängen innehåller sådant ämne att det, såvida en olycka inträffar, kan uppkomma uppenbar fara för människoliv, uppenbar sanitär fara

eller uppenbar betydande fara för miljön eller egendom.

Dammsäkerhetslagen gäller inte sådana dammar på vilka tillämpas gruvlagens säkerhetsbestämmelser och de säkerhetsföreskrifter för gruvor som utfärdats med stöd av nämnda lag. I praktiken har man vid planeringen av och myndighetstillsynen över gruvdammar på marknivå dock i överensstämmelse med Tekniska kontrollcentralens (numera Tekniska säkerhetscentralen) rekommendationer i tillämpliga delar iakttagit dammsäkerhetslagen och dammsäkerhetsförordningen och de dammsäkerhetsanvisningar som utfärdats med stöd av dessa. Temporära dammar (arbetsdammar) gäller dammsäkerhetslagen i tillämpliga delar.

Den risk för skada som dammen medför utreds för att fastställa dammens kategori. De farligaste kategorierna av dammar förutsätter modellberäkningar. För att minska risken för skada som en damm kan orsaka, ska ett säkerhetskontrollprogram som dammkategorin förutsätter uppgöras för varje damm som avses i dammsäkerhetslagen. Programmet uppgörs av dammens ägare eller innehavare. Programmet ska uppgöras så att samtliga omständigheter som inverkar på dammsäkerheten blir föremål för kontroll och granskning. Programmet kan innehålla bestämmelser om såväl ordinarie kontroll som tidsbestämda granskningar.

Den regionala miljöcentralen beslutar om godkännande av säkerhetskontrollprogrammet eller ändring av det enligt vad som föreskrivs genom förordning. Den regionala miljöcentralen kan av särskilda skäl helt eller delvis medge befrielse från den kontrollskyldighet som fastställs i 6 §. Över de kontroller och granskningar som avses i programmet ska utarbetas vederbörliga protokoll, som liksom kontrollprogrammet ska förvaras i den säkerhetsmapp som avses i 5 §.

Med utgångspunkt i en riskutredning och motsvarande uppgifter utarbetar damminnehavaren en intern räddningsplan för kris- och undantagssituationer. Riskutredningens resultat sänds till räddningsmyndigheten för att tjäna som underlag för utarbetandet av den externa räddningsplanen.

Enligt 10 § i dammsäkerhetslagen hör tillsynen över efterlevnaden av lagen samt med

stöd av den utfärdade föreskrifter och bestämmelser, med undantag för räddningsväsendet, till de regionala miljöcentralerna och högsta tillsynen och ledningen till jord- och skogsbruksministeriet.

Regeringens proposition till en ny dammsäkerhetslag bereds vid jord- och skogsbruksministeriet. Målsättningen är att säkerställa dammarnas säkerhet genom att göra bestämmelserna om dammsäkerhet klarare. Avsikten är att god och fungerande dammsäkerhetspraxis ska befästas genom att grundläggande bestämmelser om dammägarens ansvar och skyldigheter införs i den nya dammsäkerhetslagen.

I den nya lagen ska bland annat ingå bestämmelser om byggande, ibruktagande, underhåll och användning av dammar samt om beredskap för olyckssituationer. Lagen ska inte omfatta något tillståndsförfarande, utan tillståndsplikten för dammbyggen ska även framdeles grunda sig på andra lagar, närmast vattenlagen och miljöskyddslagen samt markanvändnings- och bygglagen (132/1999). Den nya lagen kompletterar regleringen i de nämnda lagarna med dammsäkerhetsaspekter som ska beaktas inom tillståndsförfarandet.

Avsikten är att dammarna i den nya lagen ska klassificeras i kategorierna 1–3 beroende på den olycksrisk de medför. Kategorin ska bland annat påverka vilka redogörelser som krävs av dammägaren, vilka säkerhetsanordningar som krävs för dammen och de kontroller som utförs. Genom propositionen uppdateras även dammsäkerhetslagstiftningens samband med övrig lagstiftning och förtydligas vissa aktörers ansvar för olycksberedskapen och i olyckssituationer. Den nya lagens tillämpningsområde motsvarar i huvuddrag den nuvarande dammsäkerhetslagen. Till skillnad från den nuvarande lagen ska dock även dammar i anslutning till gruvdrift omfattas av lagens tillämpningsområde.

Annan lagstiftning

Syftet med lagen om säkerhet vid hantering av farliga kemikalier och explosiva varor

(390/2005, nedan kemikaliesäkerhetslagen) är att förebygga och avvärja skador på person, miljö och egendom som förorsakas vid tillverkning, användning, överföring, upplagring, förvaring och annan hantering av farliga kemikalier samt explosiva varor. Syftet med lagen är dessutom att främja den allmänna säkerheten.

Kemikaliesäkerhetslagen tillämpas bland annat på industriell hantering och upplagring, överföring och förvaring av farliga kemikalier. Lagen tillämpas till dessa delar även på malmletning och gruvdrift. Lagen innehåller de centrala bestämmelserna för det nationella genomförandet av rådets direktiv 96/82/EG om åtgärder för att förebygga och begränsa följderna av allvarliga olyckshändelser där farliga ämnen ingår (nedan Seveso II-direktivet).

Genom lagen om vattenvårdsförvaltningen och de statsrådsförfordningar som utfärdats med stöd av den har man genomfört Europaparlamentets och rådets direktiv 2000/60/EG om upprättande av en ram för gemenskapens åtgärder på vattenpolitikens område (nedan vattenpolitiska ramdirektivet). Lagen innehåller ett planeringssystem för att förbättra och upprätthålla vattnens status samt målen för vattnens status. Målen för vattnens status ska beaktas i myndigheternas verksamhet. Dessutom ska målen beaktas bland annat i beslutsfattandet enligt miljöskyddslagen och vattenlagen.

För genomförande av Europaparlamentets och rådets direktiv 2004/35/EG om miljöansvar för att förebygga och avhjälpa miljöskador (nedan miljöansvarsdirektivet) bereds en regeringsproposition med utgångspunkt i miljöansvarskommissionens betänkande (Förslag till lagstiftning för genomförande av miljöansvarsdirektivet, 14.5.2007). Utgångspunkten för förslaget är att bibehålla den gällande miljölagstiftningen och dess struktur i så stor utsträckning som möjligt. Direktivets tillämpningsområde ska inte begränsas enbart till de funktioner som avses i dess bilaga. Således ska avgränsningen av vad som avses med gruvdrift i miljöansvarsdirektivet inte ha någon betydelse, utan miljöansvaret ska tillämpas på utvinningsverksamhet på ett övergripande sätt.

2.3 Gemenskapens lagstiftning

Direktivet om utvinningsavfall

Bakom direktivet om utvinningsavfall återfinns de allvarliga gruvolyckor på grund av brustna fördämningar som inträffade år 1998 i Spanien och år 2000 i Rumänien. Bland annat i kommissionens meddelande "Säker gruvdrift: en uppföljning av den senaste tidens gruvolyckor" (KOM(2000) 664 slutlig) tar man upp behovet av en översyn av gemenskapens miljöpolitik och miljölagstiftning i fråga om gruvdrift och stenbrytning. Som en nyckelåtgärd nämns en precisering av lagstiftningen om utvinningsindustrins avfallshantering.

I direktivet om utvinningsavfall fastställs minimikraven för utvinningsindustrins avfallshantering och dess planering samt för deponiernas verksamhet och stängningen och efterbehandlingen av dem. Genom direktivet om utvinningsavfall försöker man särskilt minska föroreningen av vattendrag eller mark på grund av utlakning av skadliga ämnen samt att säkerställa en långsiktig stabilitet och säkerhet för utvinningsindustrins deponier. Dessutom försöker man stödja ett hållbart utnyttjande av naturresurserna genom att uppmuntra och styra verksamhetsutövarna till att återvinna det avfall som uppkommer inom utvinningsverksamheten.

Direktivet om utvinningsavfall gäller med vissa undantag allt avfall som uppkommer vid prospektering, stenbrytning under jord och i dagbrott, bearbetning och lagring av mineraltillgångar. Med mineraltillgångar avses olja, naturgas, oljeskiffer, kol, metallmalmer, industrimineraler, natursten, lera, grus, sand eller andra organiska eller oorganiska ämnen som förekommer naturligt i jordskorpan.

På allt utvinningsavfall tillämpas de grundläggande kraven i artikel 4, som motsvarar kraven i rådets direktiv 2006/12/EG om avfall (nedan ramdirektivet om avfall) och grundar sig på bästa tillgängliga teknik så som detta begrepp har definierats i rådets direktiv 96/61/EG om samordnade åtgärder för att förebygga och begränsa föroreningar (nedan IPPC-direktivet). För att systematiskt uppfylla kraven ska verksamhetsutövarna ut-

arbeta en avfallshanteringsplan för att minimera, återvinna, behandla och deponera utvinningsavfallet. Planen ska godkännas av den behöriga myndigheten. Om planens mål och innehåll föreskrivs i artikel 5.

I artikel 11 i direktivet om utvinningsavfall har man uppställt ytterligare krav vad gäller det tekniska genomförandet av miljöskyddet och verksamheten vid deponierna för utvinningsavfall. Kraven har graderats enligt avfallets skadlighet. Enligt artikel 7 krävs tillstånd för upprätthållande av en deponi för utvinningsavfall. I direktivet räknar man upp de uppgifter som ska ingå i tillståndet och villkoren för beviljande av tillstånd. Dessa hänger samman med konstruktion, skötsel och stängning av deponier samt förhindrande av skadliga effekter på vattendrag och marken. På avfall som omfattas av tillämpningsområdet för direktivet om utvinningsavfall tillämpas inte rådets direktiv 1999/31/EG om deponering av avfall. Som en deponi för utvinningsavfall anses inte en hållighet efter brytning enligt artikel 10, som i rehabiliterings- och konstruktionssyfte återfylls med utvinningsavfall. Enligt artikel 8 har allmänheten rätt att delta i tillståndsförfarandet. Om förebyggande av vatten-, luft- och markföroreningar som orsakas av utvinningsavfall föreskrivs även i artikel 13.

För riskbenägna deponier ska dessutom enligt artikel 6 i direktivet om utvinningsavfall göras upp bekämpnings- och räddningsplaner för eventuella storolyckor samt tas i bruk ett säkerhetssystem. Kraven gällande planerna och informationen till allmänheten är likartade som i Seveso II-direktivet.

I artikel 12 i direktivet om utvinningsavfall föreskrivs om stängning av deponier. I artikel 14 föreskrivs om ett säkerhetsarrangemang för säkerställande av att deponierna rehabiliteras i enlighet med principen om att förorenaren betalar även i sådana situationer där verksamhetsutövaren inte längre kan nås. Till artikel 15 i direktivet an knyter en precisering av direktivet om miljöansvar så att det ska gälla skador som uppkommer vid hanteringen av avfall från utvinningsindustrin och nödvändiga förebyggande och korrigerande åtgärder i samband med sådana skador. I artikel 16 i direktivet finns bestämmelser om

lämnande av information om utvinningsverksamhetens gränsöverskridande effekter.

I artikel 17 i direktivet om utvinningsavfall förutsätts att deponierna inspekteras med regelbundna mellanrum. Enligt artikel 20 ska om stängda deponier dessutom göras inventeringar. Enligt artikel 22 antar kommissionen bestämmelser som preciserar direktivet bland annat gällande förfaranden för utredande av avfallens egenskaper, definitionen på inert avfall och grunderna för klassificering av deponier samt de tekniska riktlinjerna för fastställande av den finansiella säkerheten.

Direktivet om utvinningsavfall ska genomföras nationellt före den 1 maj 2008. I direktivet ingår övergångsbestämmelser för så kallade gamla deponier som var i drift före datumet för genomförande av direktivet. För sådana deponier ska direktivet iakttas senast den 1 maj 2012, kraven gällande den finansiella säkerheten emellertid först den 1 maj 2014.

Övrig gemenskapslagstiftning

På utvinningsindustrins avfall och avfallshantering tillämpas utöver direktivet om utvinningsavfall även många andra direktiv inom miljöområdet. Vid sidan av ovan nämnda ramdirektivet om avfall, IPPC-direktivet, Seveso II-direktivet och direktivet om miljöansvar tillämpas bland annat det vattenpolitiska ramdirektivet och direktiv 85/337/EEG om bedömning av inverkan på miljön av vissa offentliga och privata projekt. Såsom ovan konstaterats tillämpas kraven i direktivet om deponering av avfall inte på avfall som omfattas av tillämpningsområdet för direktivet om utvinningsavfall. I direktivet om deponering av avfall ingår vissa bestämmelser som inte till alla delar lämpar sig för avfallshanteringen inom utvinningsindustrin och de har i direktivet om utvinningsavfall ersatts med anpassade bestämmelser.

2.4 Bedömning av nuläget

Den gällande miljöskyddslagen innehåller allmänna bestämmelser om miljöskydd och avfallshantering, som till samtliga delar mot-

svarar de allmänna bestämmelserna i artikel 4 i direktivet om utvinningsavfall, som gäller alla producenter av utvinningsavfall.

Bestämmelsen om utarbetande av en plan för hantering av utvinningsavfall i direktivet om utvinningsavfall gäller verksamhet för vilken ska sökas miljötillstånd enligt miljöskyddslagen eller om vilken ska göras en anmälan enligt lagen. Den nämnda bestämmelsen gäller dessutom utvinningsavfall som uppkommer vid sådant tagande av grus, sand eller mull för vilket miljötillstånd nödvändigtvis inte behöver sökas. För sådan verksamhet ska dock sökas tillstånd enligt marktäktslagen.

I beslutsfattandet enligt den gällande miljöskyddslagen granskas utvinningsverksamhetens avfallshantering på ett mångsidigt sätt och beaktas de krav som ansluter till den på ett sätt som motsvarar planeringskyldigheten i direktivet om utvinningsavfall. Även i den täktplan som ska göras upp med stöd av den gällande marktäktslagen granskas återvinningen av det utvinningsavfall som uppkommer i samband med täktverksamheten och andra faktorer som gäller avfallshantering. I miljöskyddslagen och marktäktslagen ingår dock inte uttryckligt krav att utarbeta en särskild avfallshanteringsplan. För att genomföra direktivet bör de båda lagarna kompletteras till denna del. Det är även skäl att meddela närmare bestämmelser om målen för planen för hantering av utvinningsavfall och dess innehåll genom förordning av statsrådet.

Bestämmelserna om tillstånd för deponier för utvinningsavfall och det materiella kraven på deponierna i direktivet om utvinningsavfall gäller deponier för vilka man har varit tvungen att söka miljötillstånd redan enligt gällande lagstiftning. Det nuvarande tillståndsförfarandet motsvarar direktivets krav. Även de nuvarande bestämmelserna om säkerhet inom tillståndsprövningen är tämligen likadana som i direktivet. Dessutom tillämpas i miljötillståndet på deponier för utvinningsavfall de striktare och mera detaljerade kraven för avstjälningsplatser än de som ingår i direktivet om utvinningsavfall, även om dessa i allmänhet från fall till fall har lindrats. Den kravnivå och förvaltningspraxis som förutsätts för närvarande motsvarar så-

ledes till stor del regleringen av deponier för utvinningsavfall enligt direktivet. Ett exakt genomförande av direktivet kräver dock vissa preciseringar, om vilka på samma sätt som i statsrådets beslut om avstjälningsplatser ska föreskrivas genom förordning av statsrådet. Även om återfyllande av en hållighet efter brytning i rehabiliterings- och konstruktionssyfte meddelas närmare bestämmelser genom förordning. Dessutom preciseras miljöskyddsförordningens bestämmelser om tillståndsplikt och myndigheternas befogenheter.

Bestämmelserna om avvärjande av risken för storolycka enligt kemikaliesäkerhetslagen grundar sig på hur skadliga de kemikalier som används i verksamheten är och vilka volymer som används. I regleringen har man inte beaktat rasrisken för konstruktionerna, såsom fördämningar för utvinningsavfall eller avfallshögar, och de risker detta medför. Miljöskyddslagens bestämmelser om bedömning av olycksrisken är allmänna med tanke på genomförandet av direktivet om utvinningsavfall. Bestämmelserna bör till denna del preciseras så att i lagen föreskrivs om de grundläggande skyldigheterna för avvärjande av den risk för storolyckor som deponier för utvinningsavfall medför. Även räddningslagen bör preciseras så att i den föreskrivs om utarbetande av en extern räddningsplan för en sådan deponi. Genom förordning av statsrådet ska dessutom meddelas närmare bestämmelser om innehållet i den handling över säkerhetsprinciperna, det säkerhetsledningssystem och den interna räddningsplan som ska utarbetas för eventuella olyckssituationer.

Genom förordning av statsrådet ska även föreskrivas bland annat om myndigheternas kontroller och inventeringar av deponier för utvinningsavfall.

3 Propositionens mål och de viktiga förslagen

Syftet med propositionen är att framställa de nödvändiga lagändringarna för att införliva direktivet om utvinningsavfall i den nationella lagstiftningen. Även om Finlands lagstiftning till stor del uppfyller direktivets

krav, förutsätter dess genomförande vissa preciseringar och kompletteringar av lagbestämmelserna. För ett exakt genomförande av direktivets bestämmelser krävs dessutom en särskild statsrådsförordning om utvinningsavfall och smärre preciseringar av vissa andra förordningar.

Utgångspunkten vid beredningen av propositionen har varit att utnyttja befintlig lagstiftning och tillämpa den samt att undvika överlappande krav och myndighetsförfaranden. Eftersom direktivet om utvinningsavfall har utfärdats på miljömässiga grunder och till sina centrala delar anknyter till verksamhet som enligt miljöskyddslagen är tillståndspliktig eller anmälningspliktig, baserar sig genomförandet närmast på miljöskyddslagen. Regleringen kompletteras i marktäktslagen och vid behov senare i samband med totalreformen av gruvlagen. Dessutom ska i räddningslagen föreskrivas om externa räddningsplaner för deponier för utvinningsavfall.

Artikel 5 i direktivet om utvinningsavfall gäller en avfallshanteringsplan och den genomförs så att om skyldigheten att göra upp en plan föreskrivs både i miljöskyddslagen och i marktäktslagen. Omfattningen av planeringsskyldigheten motsvarar kravet i direktivet.

Enligt miljöskyddslagen ska skyldigheten att göra upp en plan för hantering av utvinningsavfall gälla en verksamhetsutövare som bedriver tillståndspliktig gruvdrift, verksamhet som förbereder eller är jämförbar med gruvdrift, anrikningsverksamhet, stenbrottsverksamhet, annan stenbrytning, stenkrossning eller torvutvinning. Dessutom ska en avfallshanteringsplan på basis av 61 § i miljöskyddslagen göras upp för verksamhet av försöksnatur, såsom provanrikning. I lagen ska föreskrivas om avfallshanteringsplanens allmänna mål och innehåll.

Om skyldigheten att göra upp en plan för hantering av utvinningsavfall ska även föreskrivas i marktäktslagen. Till en täktplan som avses i lagen behöver dock inte fogas en avfallshanteringsplan, om verksamheten kräver miljötillstånd. På detta sätt förhindras att samma ärende behandlas två gånger. De allmänna mål och innehållskrav för avfallshanteringsplanen, som ska föreskrivas i lagen, ska vara desamma som i motsvarande be-

stämmelse som det föreslås att ska fogas till miljöskyddslagen.

Artikel 6 om avvärjande av risken för storolycka i direktivet om utvinningsavfall ska genomföras genom miljöskyddslagen. Valet av regleringsmetod är motiverat som en lagstiftningsmässigt ändamålsenlig och enkel lösning. Avvärjandet av den risk för storolycka som deponierna för utvinningsavfall medför grundar sig närmast på att förhindra att avfallslager rasar, varför bestämmelserna inte kan grunda sig på kemikaliesäkerhetslagen. Det uppskattas att bestämmelserna om avvärjande av risken för storolycka endast sällan kommer att bli tillämpliga på deponier för utvinningsavfall, på vilka även annars tillämpas miljöskyddslagens miljötillståndsförfarande. Procedurbestämmelserna för miljötillstånd lämpar sig för godkännande av den interna räddningsplanen. Motsvarande bestämmelser ingår inte till exempel i dammsäkerhetslagen. Vid miljötillståndsprövningen ska man även i övrigt beakta förebyggande av olyckor och bestämmelserna om avvärjande av risken för storolycka är således specialbestämmelser som tillämpas vid tillståndsprövningen.

Till lagen ska fogas en skyldighet för verksamhetsutövaren för en deponi för utvinningsavfall som medför risk för storolycka att utarbeta en handling över säkerhetsprinciperna, ett ledningssystem och en intern räddningsplan för eventuella olycksituationer. Om säkerhetshandlingarna enligt kemikaliesäkerhetslagen omfattar deponin för utvinningsavfall som medför risk för storolycka, behöver dessa handlingar dock inte uppvisas på nytt med stöd av miljöskyddslagen. När man söker miljötillstånd för en sådan deponi ska en intern räddningsplan uppvisas och planen behandlas som en del av miljötillståndet. I lagen ska även föreskrivas om verksamhetsutövarens skyldighet att utse en ansvarig person för deponin och om skyldigheten att informera.

Miljöskyddslagens bestämmelser ska dessutom preciseras så att verksamhetsutövaren för en deponi för utvinningsavfall i regel ska avkrävas säkerhet. Till lagen ska fogas en ny bestämmelse, enligt vilken i tillståndet ska meddelas behövliga villkor om utvinningsavfallet, planen för hantering av utvinningsav-

fall, deponierna för utvinningsavfall och om den interna räddningsplanen för en deponi för utvinningsavfall som medför risk för storolycka. Även straffbestämmelserna justeras.

Den allmänna utgångspunkten för genomförandet har varit att de skyldigheter i direktivet om utvinningsavfall som gäller planen för hantering av utvinningsavfall och deponierna, med undantag för dem som gäller risken för storolycka, i regel har beaktats i tillräcklig utsträckning vid beviljandet av tillstånd gällande utvinningsverksamhet med stöd av den gällande lagstiftningen. I övergångsbestämmelserna ska dock föreskrivas om skyldigheten att första gången utvärdera och justera planen för hantering av utvinningsavfall ett år efter lagens ikraftträdande. På detta sätt säkerställs även till denna del att kraven i direktivet om utvinningsavfall genomförs, eftersom det inte finns någon egentlig övergångsbestämmelse för uppgörande av en plan för hantering av utvinningsavfall i direktivet.

4 Propositionens konsekvenser

4.1 Ekonomiska konsekvenser

De krav på hantering av utvinningsavfall som föreskrivs i direktivet om utvinningsavfall motsvarar till stor del kraven i den gällande miljöskyddslagstiftningen.

Uppgörandet av en särskild plan för hantering av utvinningsavfall innebär i praktiken att de uppgifter som nu läggs fram i samband med miljötillståndsansökan presenteras i samlad form och endast delvis mera exakt än för närvarande. För tillståndspliktig verksamhet för behandling och återvinning av avfall krävs enligt gällande miljöskyddslag en säkerhet på motsvarande sätt som i direktivet om utvinningsavfall. Direktivets krav gällande deponier för utvinningsavfall motsvarar i stor utsträckning gällande lagstiftning. Åtgärderna för avvärjande av risken för storolycka och utarbetandet av de handlingar som gäller dessa i fråga om utvinningsavfall innebär en ny skyldighet. I Finland gäller dessa bestämmelser emellertid närmast endast ett fåtal gruvor. Utarbetandet av handlingar bedöms orsaka verksamhetsutövarna

arbets och eventuellt konsultkostnader. De föreslagna bestämmelserna uppskattas totalt sett orsaka endast smärre tilläggskostnader för verksamhetsutövarna.

De centrala kraven i direktivet om utvinningsavfall ska genomföras som ett led i miljötillståndsförfarandet, och en del av kraven inom ramen för marktäktstillståndsförfarandet. Verksamheterna, inklusive deponierna för utvinningsavfall, är enligt gällande lagstiftning tillståndspliktiga, och de nya skyldigheterna ger inte upphov till väsentliga ändringar i tillståndsbehandlingen. Inte heller behandlingen av de handlingar som görs upp för avvärjande av risken för storolycka uppskattas öka behovet av tilläggsresurser i miljötillståndsverken. De regionala miljöcentralerna och de kommunala miljöförvaltningarna orsakas i egenhet av tillsynsmyndigheter smärre tilläggsuppgifter, särskilt inom övervakningen av befintlig verksamhet. Även de kommunala tillstånds- och tillsynsmyndigheterna för marktäkt får vissa tilläggsuppgifter. Sammantaget blir de ytterligare kostnaderna för myndigheterna dock små.

De totala ekonomiska konsekvenserna av genomförandet av direktivet om utvinningsavfall klarnar först efter en precisering av klassificeringen av avfall och avfallsdeponier och kraven gällande karakteriseringen av avfall enligt direktivets bilagor. Precisereringen av dessa bilagor pågår fortfarande.

4.2 Konsekvenser för myndigheterna

Propositionen bygger i stort på befintlig lagstiftning. Även myndighetsbehandlingen av planen för hantering av utvinningsavfall grundar sig på tillståndsförfarandena i miljöskyddslagen och marktäktslagen och således på myndigheternas nuvarande behörighetsfördelning.

Den interna räddningsplanen för avvärjande av risken för storolycka ska behandlas som en del av verksamhetens miljötillstånd. Uppgiften är ny och gäller i praktiken miljötillståndsverken. Miljötillståndsverken har personal som är insatta bland annat i dammars struktur. I anslutning till dammsäkerheten och bedömningen av risken för storolycka finns det dessutom en möjlighet att i

tillståndsärendet be om utlåtande från dammsäkerhetsmyndigheten och Säkerhetsteknikcentralen. Enligt den gällande räddningslagen är räddningsmyndigheterna skyldiga att göra upp en extern räddningsplan bland annat för kemikaliesäkerheten.

4.3 Konsekvenser för miljön

Propositionen ändrar inte nämnvärt den nuvarande miljöskyddslagstiftningen för utvinningsverksamhet. Genomförandet av direktivet om utvinningsavfall leder till att statsrådets beslut om avstjälningsplatser inte längre ska tillämpas på deponier för utvinningsavfall. I praktiken har kraven på avstjälningsplatser dock inte som sådana tillämpats på deponier för utvinningsavfall, utan på basis av en riskbedömning har man godkänt krav som varit lindrigare än den allmänna kravnivån. Det uppskattas att man kommer att hamna på motsvarande kravnivå även framdeles, då kraven på botten- och ytkonstruktionerna för deponier för återvinningsavfall definieras från fall till fall med tillämpning av de flexibla bestämmelserna i direktivet om utvinningsavfall. Inte heller de preciseringar som gäller ställande av säkerhet för deponin kommer att avvika från gällande kravnivå.

Genom utarbetandet av en plan för utvinningsavfall främjas för sin del bland annat återvinningen av utvinningsavfall. Ytjorden utnyttjas redan nu allmänt i täktområdenas konstruktioner och vid efterbehandlingen av områdena. I praktiken är användningen av andra substanser i sista hand beroende av möjligheterna att använda jord och stenmaterial i övriga byggnadsobjekt i närområdet. Om sådana objekt inte finns kan återvinningen av substanser bli ekonomiskt oskäligt på grund av långa transportsträckor. Fullgörandet av skyldigheterna för att avvärja risken för storolycka vid en deponi för utvinningsavfall uppskattas bli begränsat på grund av deponiernas nuvarande planeringspraxis, genomförande och placering.

5 Beredningen av propositionen

Propositionen har utarbetats med utgångspunkt i förslag från en tjänstemannaarbets-

grupp som tillsatts av miljöministeriet (Förslag till lagstiftning för verkställandet av direktivet om hantering av avfall från utvinningsindustrin, betänkande av arbetsgruppen för utvinningsavfall, 25.1.2008). I arbetsgruppen ingick representanter för miljöministeriet, arbets- och näringsministeriet, jord- och skogsbruksministeriet och Västra Finlands miljötillståndsverk. Under arbetets gång hörde arbetsgruppen företrädare för Kaivannaisteollisuusyhdistys ry, Kiviteollisuusliitto ry, Infra rf och torvproducen-

terna samt Finlands Kommunförbund rf och Finlands naturskyddsförbund rf.

På basis av de utlåtanden som inkommit om utkastet till proposition har arbetsgruppens förslag justerats bland annat så, att man i lagen har förtydligat begreppen utvinningsavfall och deponi för utvinningsavfall, preciserat bemyndigandena att utfärda förordning och justerat förhållandet mellan förordningens och lagens bestämmelser. Även propositionens övergångsbestämmelser och detaljmotivering har justerats.

DETALJMOTIVERING

1 Lagförslag

1.1 Lagen om ändring av miljöskyddslagen

42 §. *Förutsättningarna för beviljande av tillstånd.* Det föreslås att 3 mom. preciseras så att den som driver en deponi för utvinningsavfall ska ställa en säkerhet i samband med att tillståndet för deponin beviljas.

Om avfallsmängden är liten eller om det är fråga om ofarligt avfall är det dock inte alltid nödvändigt att ställa säkerhet. Fastställandet av säkerhetens slag och belopp ska till sina väsentliga delar grunda sig på gällande miljö-tillståndspraxis. För att garantera ett exakt genomförande av direktivet föreskrivs om de omständigheter som gäller bedömning av säkerhetens belopp genom förordning av statsrådet.

45 a §. *Villkor om utvinningsavfall.* Till lagen ska fogas en ny 45 a §, som är en specialbestämmelse om villkor som gäller utvinningsavfall. Om utvinningsavfall och om återvinning och behandling av sådant avfall ska dock kunna meddelas föreskrifter även på andra grunder. Till exempel kunde föreskrifter om buller som orsakas av behandlingen av utvinningsavfall kunna meddelas på basis av 43 §.

Enligt 1 mom. ska i miljötillståndet meddelas nödvändiga villkor om utvinningsavfall och om planen för hantering av utvinningsavfall inom verksamheten. Bestämmelsen ska tillämpas på tillståndsprövningen för gruvdrift, verksamhet som är jämförbar med gruvdrift, anrikningsanläggningar, stenbrott, annan stenbrytning, stenkrossning och torvutvinning, om verksamheten ger upphov till utvinningsavfall. Om tillståndsplikten för dessa verksamheter föreskrivs i 1 § 1 mom. 7 punkten i miljöskyddsförordningen. I bestämmelsen nämns särskilt med gruvdrift jämförbar verksamhet, som i detta sammanhang främst avser maskinell guldgrävning. I bestämmelsen definieras utvinningsavfall som avfall som uppkommer vid lösgörande av organiska eller oorganiska substanser som

förekommer naturligt i berggrunden eller i marken eller vid lagring, anrikning eller annan förädling av dessa. Utvinningsavfall är således till exempel ytjord från schaktning, sidosten, anrikningssand, slam från klaringsbassänger och motsvarande substanser, om de annars kan anses som avfall. Utvinningsavfall är till exempel inte avfall från underhåll av maskiner, plastavfall som uppkommer vid täckning av torvstackar eller kommunalt avfall som uppkommer i samband med täktverksamheten. Om sådant avfall meddelas vid behov bestämmelser med stöd av 43 eller 45 §.

Planen för hantering av utvinningsavfall ska läggas fram som en del av miljö-tillståndsansökan. Den ska godkännas som en del av verksamhetens miljö-tillstånd och ett villkor om iakttagandet av den ska meddelas. Vid behov kan tillståndsmyndigheten även meddela kompletterande villkor om uppfyllande av målen för planen för hantering av utvinningsavfall och dess innehåll. Om skyldigheten att göra upp en plan för hantering av utvinningsavfall ska föreskrivas i 103 a §.

Enligt 2 mom. ska i tillståndet även meddelas villkor om anläggandet, skötseln, stängandet och eftervården av deponin för utvinningsavfallet. En deponi för utvinningsavfall är ett område som används för deponering av utvinningsavfall. Deponin definieras närmare genom förordning av statsrådet.

I tillståndet ska dessutom meddelas villkor om den interna räddningsplan som ska utarbetas för avvärjande av risken för en storolycka. Villkoret ska gälla deponier som medför risk för storolycka, om deponin kan medföra allvarlig fara för människors hälsa, egendom eller miljön på grund av felaktig verksamhet eller deponins strukturella stabilitet eller på grund av problemavfall eller hälso- och miljöfarliga kemikalier som deponerats där. Definieringen av en sådan deponi som medför fara för storolycka grundar sig på ett kommissionsbeslut som utfärdats med stöd av artikel 22 i direktivet. Om skyldigheten att göra upp en intern räddningsplan föreskrivs 103 b §.

Den interna räddningsplanen ska behandlas som en del av miljötillståndsansökan för verksamheten och ett villkor om iakttagandet av den ska meddelas. I tillståndet godkänns den interna räddningsplanen och samtidigt åläggs verksamhetsutövaren att kontinuerligt uppdatera den när verksamheten ändras. Uppdateringar och ändringar av planen sker på basis av villkoret i samarbete med den regionala miljöcentralen och räddningsmyndigheterna och tillståndsmyndigheten godkänner inte dessa ändringar särskilt för varje gång. Vid behov kan tillståndsmyndigheten även meddela kompletterande villkor om uppfyllande av målen för den interna räddningsplanen och dess innehåll.

I bestämmelsen fastställs de grunder på basis av vilka närmare bestämmelser om definitionen på deponier för utvinningsavfall meddelas genom förordning av statsrådet. Detta ska i enlighet med direktivet grunda sig på områdets karaktär samt på avfallets ursprung, egenskaper och deponeringstiden.

64 §. *Behandling av anmälningar.* Till paragrafen föreslås ett nytt 4 mom. Planen för hantering av utvinningsavfall ska även kunna godkännas som en del av en anmälan enligt 61 §. Anmälan görs till exempel om provbrytning eller provanrikning i samband med en inmutning som förberedelse för gruvdrift. Om skyldigheten att göra upp en plan för hantering av utvinningsavfall ska föreskrivas i 103 a §.

Planen för hantering av utvinningsavfall ska godkännas som en del av godkännandet av anmälan om verksamheten och ett villkor om iakttagandet av den ska meddelas. Vid behov kan tillståndsmyndigheten även meddela kompletterande villkor om uppfyllande av målen för planen för hantering av utvinningsavfall och dess innehåll på motsvarande sätt som i miljötillståndet.

103 a §. *Plan för hantering av utvinningsavfall.* Till lagen ska fogas en ny 103 a §, där det föreskrivs om skyldigheten att göra upp en plan för hantering av utvinningsavfall.

Enligt 1 mom. ska en plan för hantering av utvinningsavfall utarbetas för sådan gruvdrift, verksamhet som förbereder eller är jämförbar med gruvdrift, anrikningsanläggning, stenbrott, annan stenbrytning, sten-

krossning eller torvutvinning som förutsätter miljötillstånd eller anmälan enligt 61 §. Eftersom skyldigheten är begränsad till tillståndspliktig eller anmälningspliktig verksamhet, utarbetas ingen plan för hantering av utvinningsavfall över småskalig verksamhet och inte heller till exempel över sådan täktverksamhet där endast vattenlagen tillämpas. Skyldigheten att utarbeta en plan för hantering av utvinningsavfall skulle inte ändra tillståndsplikten eller skyldigheten att göra en anmälan enligt 61 §.

En plan för hantering av utvinningsavfall ska inte behöva göras upp om stenbrytningen eller stenkrossningen är knuten till mark- och vattenbyggnad, med vilket avses grundarbete som anknyter till annan byggverksamhet eller uppförande av en konstruktion. Till exempel stenbrytning vid vägdragnings och stenkrossning i samband med arbetet skulle inte föranleda en skyldighet att utarbeta en plan för hantering av utvinningsavfall.

Skyldigheten att utarbeta en plan för hantering av utvinningsavfall ska endast gälla verksamhet som ger upphov till utvinningsavfall. Om det till exempel inte uppstår utvinningsavfall efter de olika arbetsskedena vid småskalig maskinell guldgrävning, behöver ingen plan för hantering av utvinningsavfall göras upp.

I 2 mom. ska föreskrivas om målen för planen för hantering av utvinningsavfall och dess innehåll. Om detta föreskrivs även närmare genom förordning av statsrådet. Planen för hantering av utvinningsavfall ska utgöra en del av miljötillståndet och åtgärder i enlighet med planen ska samordnas med övriga åtgärder och villkor som gäller verksamheten. Planen för hantering av utvinningsavfall ska inte heller förhindra att villkor om utvinningsavfall och behandlingen eller återvinningen av det kan meddelas på andra grunder, till exempel för att förebygga buller-, eller dammolägenheter eller för att skydda marken och grundvattnet.

Enligt 3 mom. ska verksamhetsutövaren utvärdera avfallshanteringen för sin verksamhet och vid behov justera planen för hantering av utvinningsavfall minst vart femte år. I praktiken skulle detta innebära att planen ska justeras så att den motsvarar den faktiska verksamheten, så att man samtidigt

även beaktar möjligheterna att förbättra avfallshanteringen. Om utvärderingar och justeringar av planen för hantering av utvinningsavfall ska göras en tillsynsanhällden och tillsynsmyndigheten fattar inget förvaltningsbeslut på grund av detta. Om en justering kräver att planen för hantering av utvinningsavfall ändras, kan myndigheten dock vid behov vidta åtgärder.

Enligt 4 mom. ska verksamhetsutövaren ändra planen för hantering av utvinningsavfall om utvinningsavfallets mängd eller beskaffenhet eller arrangemangen för behandling eller återvinning av avfallet ändras avsevärt. För det fall att planen för hantering av utvinningsavfall ska ändras, konstateras i bestämmelsen upplysningsvis att miljötillståndet i detta fall ska ändras så som föreskrivs i 58 § eller att det beslut som meddelats med anledning av anmälan ska justeras. Ändringen gäller det villkor där verksamhetsutövaren åläggs att iaktta planen för hantering av utvinningsavfall. Om planen för hantering av utvinningsavfall emellertid orsakar andra funktionella ändringar i den övriga verksamheten, bör det övervägas om tillståndet ska ändras på grund av en väsentlig ändring av verksamheten.

103 b §. *Deponier för utvinningsavfall som medför risk för storolycka.* I 1 mom. ska föreskrivas om de allmänna skyldigheterna för verksamhetsutövaren för en deponi för utvinningsavfall att förebygga storolyckor. Verksamhetsutövaren ska känna till risken för storolycka och se till planeringen, anläggandet, skötseln, stängningen och eftervården av deponin, så att risken för storolyckor förebyggs.

Enligt 2 mom. ska för en deponi för utvinningsavfall för att avvärja risk för storolycka utarbetas en handling över säkerhetsprinciperna samt tas i bruk ett säkerhetsledningssystem och en intern räddningsplan. Bestämmelsen grundar sig på artikel 6 i direktivet om utvinningsavfall och den motsvarar till väsentliga delar 30 § i kemikaliesäkerhetslagen. Risken för storolycka hänför sig närmast till dammkonstruktioner för anrikningssand. För motsvarande konstruktioner gäller särskilda redogörelser enligt den nya dammsäkerhetslagen under beredning. Dessa kan

utnyttjas vid bedömningen av risken för storolycka.

I 2 mom. föreskrivs om grunderna för utarbetande av handlingen över säkerhetsprinciperna, säkerhetsledningssystemet och den interna räddningsplanen. Nämda säkerhetshandlingar ska stå i proportion till den risk för storolycka som deponin för utvinningsavfall medför. I den interna räddningsplanen ska läggas fram de åtgärder med vilka verkningarna av en eventuell olycka avvärjs, de negativa konsekvenserna minimeras, undanröjandet av spåren efter en olycka förbereds och befolkningen varnas och myndigheterna underrättas. I räddningsplanen ska redogöras för handlingen över säkerhetsprinciperna och säkerhetsledningssystemet. Planen ska spegla förändrade situationer och förhållanden och den ska därför uppdateras regelbundet eller vid behov. Närmare bestämmelser om handlingen över säkerhetsprinciperna, säkerhetsledningssystemet och den interna räddningsplanen utfärdas genom förordning av statsrådet. Även om beaktande av handlingar som gäller dammsäkerhet kan föreskrivas genom förordning.

Enligt 3 mom. ska verksamhetsutövaren bland sina anställda utse en ansvarig person, som ska se till att deponins verksamhet stämmer överens med handlingen över säkerhetsprinciperna, säkerhetsledningssystemet och den interna räddningsplanen.

Enligt 4 mom. ska verksamhetsutövaren ge de personer och sammanslutningar som kan beröras av en sådan storolycka som orsakas av deponin för utvinningsavfall information om säkerhetsåtgärderna för avvärjande av risken för storolycka. Verksamhetsutövaren ska granska nämnda uppgifter om säkerhetsåtgärder vart tredje år och vid behov informera om dessa på nytt. Om informationen och de uppgifter som ska lämnas i den föreskrivs vid behov genom förordning av statsrådet.

I 5 mom. föreskrivs om förhållandet mellan skyldigheten att avvärja storolyckor i denna lag och motsvarande skyldighet i kemikaliesäkerhetslagen. Paragrafen tillämpas inte om kraven i 30—32 § i kemikaliesäkerhetslagen tillämpas på deponin.

116 §. *Straffbestämmelser.* Till 2 mom. 5 punkten ska fogas bestämmelser för det fall

att någon försummar de åtgärder som ska vidtas i fråga om planen för hantering av utvinningsavfall och avvärjande av risken för storolyckor vid deponier för utvinningsavfall.

1.2 Lagen om ändring av marktäktslagen

5 a §. *Plan för hantering av utvinningsavfall.* Till marktäktslagen ska fogas en skyldighet att utarbeta en plan för hantering av utvinningsavfall. Enligt 1 mom. ska planen läggas fram som en del av täktplanen i samband med ansökan om tillstånd till täktverksamhet. Eftersom begreppet utvinningsavfall inte nödvändigtvis är entydigt i det hänseende som avses i marktäktslagen ska i bestämmelsen hänvisas till 45 a § 1 mom. i miljöskyddslagen. En plan för hantering av utvinningsavfall ska endast göras upp för sådan verksamhet där utvinningsavfall uppkommer. En plan för hantering av utvinningsavfall ska inte heller göras upp för annan än tillståndspliktig täktverksamhet, vilket innebär att ingen plan behöver göras upp för täkt till husbehov. Om en täktplan med beaktande av 5 § 1 mom. inte görs upp, ska den som ansöker om tillstånd lägga fram en separat plan för hantering av utvinningsavfall.

I 2 mom. föreskrivs om målet och innehållet för planen för hantering av utvinningsavfall på motsvarande sätt som i det föreslagna 103 a § 2 mom. i miljöskyddslagen. Planen för hantering av utvinningsavfall bör utarbetas så att de åtgärder som avses i den samordnas med övriga åtgärder i täktplanen. Det är viktigt att se till att de efterbehandlings-skyldigheter som anknyter till marktäktstillståndet och planen för hantering av utvinningsavfall har samordnats.

I 3 mom. hänvisas till miljöskyddslagen så att en plan för hantering av utvinningsavfall inte behöver läggas fram i samband med tillståndet till täktverksamhet, om täktverksamheten förutsätter miljötillstånd. I praktiken innebär denna bestämmelse att en plan för hantering av utvinningsavfall till exempel för ett byggnadsstenbrott eller för annan stenbrytning skulle utgöra en del av miljötillståndet och inte av tillståndet till täktverksamhet, eftersom verksamheten kräver miljötillstånd.

16 b §. *Ändringar i hanteringen av utvinningsavfall.* Enligt 1 mom. ska tillståndshavaren utvärdera och vid behov justera planen för hantering av utvinningsavfall minst vart femte år. Tillsynsmyndigheten ska underrättas om utvärderingar och justeringar. Detta kunde ske i samband med den årliga rapporteringen eller i samband med myndighetens kontrollbesök.

Enligt 2 mom. ska tillståndshavaren vid behov ändra planen för hantering av utvinningsavfall så att den motsvarar en förändrad situation. En sådan ändring motsvarar i allmänhet en ändring av täktplanen. Om ingen täktplan har gjorts upp eller om i tillståndet har meddelats villkor om åtgärder som hänger samman med planen för hantering av utvinningsavfall, ska tillståndsvillkoren vid behov ändras. På ändring av planen för hantering av utvinningsavfall tillämpas i detta fall bestämmelserna i 16 §.

1.3 Lagen om ändring av 9 § i räddningslagen

Till 9 § 2 mom. i räddningslagen ska fogas en skyldighet att göra upp en räddningsplan för en deponi för utvinningsavfall som medför risk för storolycka med iakttagande av motsvarande förfarande som när räddningsplaner görs upp för övriga anläggningar som avses i denna bestämmelse. Som en teknisk justering preciseras hänvisningen till 15 § i förordningen 59/1999. Likaså preciseras att räddningsplanen utarbetas i samarbete med verksamhetsutövaren i fråga.

2 Närmare bestämmelser

Genomförandet av direktivet förutsätter bestämmelser även på förordningsnivå. Avsikten är att statsrådet ska utfärda en förordning om utvinningsavfall med stöd av miljöskyddslagen och avfallslagen. I förordningen preciseras målet och innehållet för planen för hantering av utvinningsavfall samt innehållet i de handlingar och planer som ska utarbetas för att avvärja risken för storolycka. I förordningen ska även föreskrivas om förhållanden i anslutning till inrättandet och skötseln av deponier samt bland annat om vissa skyldigheter för myndigheterna, såsom kontroller

och det närmare innehållet i registret över deponier som stängts. Dessutom har man för avsikt att göra vissa ändringar i miljöskyddsförordningen, statsrådets beslut om avstjälpningsplatser och marktäktsförordningen.

3 Ikraftträdande

Lagarna avses träda i kraft så snart som möjligt

Ikraftträdelsebestämmelse och övergångsbestämmelser för lagen om ändring av miljöskyddslagen. Enligt 2 mom. ska lagen inte tillämpas på en deponi som har stängts innan lagen trädde i kraft. Deponin ska ha stängts lagenligt. Med att deponin har stängts lagenligt avses i bestämmelsen en sådan nedläggning av verksamheten som har skett i enlighet med då gällande lagstiftning. Det har krävts en plan för att stänga deponier först sedan lagen om avfallshantering (673/1978) trädde i kraft den 1 april 1979, varför de föreslagna bestämmelserna i praktiken inte kan gälla deponier som har stängts före det. Nödvändiga beslut har i allmänhet fattats om deponier som har stängts efter detta. Enligt gällande miljöskyddslag ska en ansökan om stängning av en deponi göras i enlighet med tillståndsvillkoren eller 90 § i miljöskyddslagen och åtgärderna för nedläggning av verksamheten ska genomföras i enlighet med det beslut som fattas på basis av ansökan. Den föreslagna bestämmelsen grundar sig på artikel 24.2 i direktivet.

Enligt 3 mom. ska denna lag inte heller tillämpas på en deponi för utvinningsavfall om avfall inte längre har mottagits på deponin efter den 1 maj 2006. En ytterligare förutsättning är att åtgärderna för att lägga ned verksamheten vid deponin slutförs senast den 31 december 2010. Ett undantag till tillämpning av lagen kan endast göras om i tillståndet för verksamheten ingår nödvändiga villkor om stängning. Om det inte finns några sådana villkor ska en ansökan om att lägga ned verksamheten göras senast före en tidpunkt som fastställs genom förordning av statsrådet. Trots det ovan nämnda ska 103 b § 1 mom. om den allmänna skyldigheten för en verksamhetsutövare för en deponi som medför risk för storolycka tillämpas efter det

att lagen trätt i kraft. Bestämmelsen grundar sig på artikel 24.4 i direktivet. Kommissionen ska underrättas om sådana fall senast den 1 augusti 2008.

Enligt 4 mom. ska uppgifterna om hanteringen av utvinningsavfall som inletts innan lagen har trätt i kraft utvärderas och vid behov justeras så att de motsvarar kraven på planen för hantering av utvinningsavfall. I bestämmelsen föreskrivs om den första justeringstidpunkten, som är senast den 30 april 2009. Tillsynsmyndigheten ska underrättas om utvärderingen och en eventuell justering. I praktiken ska den första utvärderingen kunna göras genom att skriva ner uppgifterna på en blankett som sänds till tillsynsmyndigheten i samband med den årliga rapporteringen om verksamheten.

Om det i utvärderingen konstateras att det finns brister i uppgifterna om hanteringen av utvinningsavfall och att avfallshanteringen inte har ordnats i enlighet med denna lag ska tillståndet ändras så som föreskrivs i 58 §. I praktiken fogas till tillståndet i detta fall ett villkor om planen för hantering av utvinningsavfall. På motsvarande sätt ska förfaras i fråga om anmälningspliktig verksamhet. Om verksamheten ändras väsentlig på grund av planen för hantering av utvinningsavfall, ska tillståndet ändras enligt 28 § 3 mom. Mot bakgrund av skyldigheterna enligt den gällande lagstiftningen finns det i allmänhet inget behov av att justera tillståndet.

Genom den föreslagna bestämmelsen säkerställs att utarbetandet av en plan för hantering av utvinningsavfall övervakas för befintliga funktioner och att skyldigheten att utarbeta dessa planer fullgörs. Det föreslagna förfarandet är administrativt ändamålsenligt, eftersom myndigheten inte ändrar tillståndsbesluten för fullgörande av en formell skyldighet. Direktivet om utvinningsavfall innehåller ingen egentlig övergångsbestämmelse för utarbetandet av planer för hantering av utvinningsavfall.

Enligt 5 mom. ska nödvändiga handlingar för att avvärja en storolycka göras upp för en deponi för utvinningsavfall som avses i 103 b § och som beviljats miljötillstånd eller motsvarande tillstånd innan denna lag har trätt i kraft. Dessutom ska i övrigt iaktas vad som föreskrivs i 103 b § 3-5 mom. Ansökan om

att infoga en intern räddningsplan i tillståndet ska göras senast den 30 april 2011, vilket innebär att man har ett år på sig att behandla ansökan. Ansökan behandlas på samma sätt som en ändring av tillståndet enligt 58 § i lagen. Om verksamheten emellertid ändras före den 1 maj 2012 så att miljötillstånd ska sökas, tillämpas kraven omedelbart vid tillståndsprövningen. Dessutom kan verksamhetsutövaren själv kräva att bestämmelserna ska tillämpas. I detta fall ska ett nytt miljötillstånd sökas för verksamheten.

I 6 mom. föreskrivs om justering av säkerheten för en deponi för utvinningsavfall. En redogörelse för säkerhetens tillräcklighet ska tillställas tillsynsmyndigheten senast den 30 april 2013. Miljötillståndet ändras så som föreskrivs i 58 §. Om miljötillstånd för väsentlig ändring av verksamheten söks före detta datum ska denna lag tillämpas vid tillståndsprövningen.

Enligt 7 mom. får åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter vidtas innan lagen träder i kraft.

Ikraftträdelsebestämmelse och övergångsbestämmelser för lagen om ändring av mark-

täktslagen. Det föreslagna 2 mom. överensstämmer med motsvarande övergångsbestämmelse för miljöskyddslagen. Planen för hantering av utvinningsavfall kunde vid behov godkännas på motsvarande sätt som det enligt 16 § kan göras tekniska ändringar i tillståndet. Ordandet av hantering av utvinningsavfall i samband med marktäkt har i allmänhet inga konsekvenser för utomstående.

Enligt 3 mom. får åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter vidtas innan lagen träder i kraft.

Ikraftträdelsebestämmelse och övergångsbestämmelser för lagen om ändring av 9 § i räddningslagen. Enligt 2 mom. tillämpas denna lag på en deponi för utvinningsavfall som har beviljats miljötillstånd innan lagen har trätt i kraft från den 1 maj 2012.

Enligt 3 mom. får åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter vidtas innan lagen träder i kraft.

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs Riksdagen följande lagförslag:

Lagförslag

1.

Lag

om ändring av miljöskyddslagen

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i miljöskyddslagen av den 4 februari 2000 (86/2000) 42 § 3 mom. och 116 § 2 mom. 5 punkten, av dem 116 § 2 mom. 5 punkten sådan den lyder i lag 137/2006, samt
fogas till lagen en ny 45 a §, till 64 §, sådan den lyder i lag 252/2005, ett nytt 4 moment och till lagen nya 103 a och 103 b § som följer:

42 §

Förutsättningarna för beviljande av tillstånd

En verksamhetsutövare som återvinner eller som behandlar avfall ska dessutom ställa en med beaktande av verksamhetens omfattning och natur samt de villkor som meddelas i fråga om verksamheten tillräcklig säkerhet eller föreslå andra motsvarande arrangemang för att tillse en behörig avfallshantering. Den som utövar annan verksamhet än avstjäpningsplatsverksamhet eller återvinning eller behandling av problemavfall behöver inte avkrävas säkerhet eller motsvarande arrangemang, om utövaren är tillräckligt solvent och annars kan ordna behörig avfallshantering eller om återvinnings- eller behandlingsverksamheten bedrivs i liten skala. Den som driver en deponi för utvinningsavfall ska ställa säkerhet, om en sådan inte med beaktande av avfallets mängd eller beskaffenhet är onödig. Närmare bestämmelser om säkerhet eller annat motsvarande arrangemang utfärdas vid behov genom förordning av statsrådet.

45 a §

Villkor om utvinningsavfall

I ett miljötillstånd för gruvdrift, verksamhet som är jämförbar med gruvdrift anrikningsanläggning, stenbrott, annan stenbryt-

ning, stenkrossning och torvutvinning ska det dessutom meddelas nödvändiga villkor om det avfall som uppkommer vid lösgörande av organiska eller oorganiska substanser som förekommer naturligt i berggrunden eller i marken eller vid lagring, anrikning eller annan förädling av dessa (*utvinningsavfall*) samt villkor om planen för hantering av utvinningsavfall inom verksamheten och iakttagandet av planen.

I ett tillstånd för ett område som används för deponering av utvinningsavfall (*deponi för utvinningsavfall*) ska det dessutom meddelas nödvändiga villkor om anläggandet, skötseln, stängningen och eftervården av deponin samt villkor om en intern räddningsplan för deponin för utvinningsavfall, om deponin kan medföra allvarlig fara för människors hälsa, egendom eller miljön på grund av felaktig verksamhet eller deponins strukturella stabilitet eller på grund av problemavfall eller hälso- och miljöfarliga kemikalier som deponerats där (*deponi för utvinningsavfall som medför risk för storolycka*). Vid definitionen av en deponi för utvinningsavfall beaktas den risk som deponin medför, ursprunget och beskaffenheten av det utvinningsavfall som deponeras och deponeringstiden. Närmare bestämmelser om definitionen av deponier för utvinningsavfall och bedömning av den risk för storolycka som en deponi medför utfärdas genom förordning av statsrådet.

64 §

Behandling av anmälningar

Ett beslut som meddelas med anledning av en anmälan ska förenas med behövliga föreskrifter om en plan för hantering av utvinningsavfall och iakttagande av planen.

103 a §

Plan för hantering av utvinningsavfall

För sådan gruvdrift, verksamhet som förbereder eller är jämförbar med gruvdrift, anrikningsanläggning, stenbrott, annan stenbrytning, stenkrossning eller torvutvinning som förutsätter miljötillstånd eller anmälan enligt 61 § och där det uppkommer utvinningsavfall ska det utarbetas en plan för hantering av utvinningsavfall. En sådan plan behövs dock inte om stenbrytningen eller stenkrossningen är knuten till mark- och vattenbyggnad.

Planen för hantering av utvinningsavfall ska utarbetas så att uppkomsten av utvinningsavfall förebyggs och dess skadlighet minskas samt återvinning och säker behandling av avfallet främjas. I planen för hantering av utvinningsavfall ska det redogöras för områdets miljö, utvinningsavfallet, återvinningen av utvinningsavfallet, deponierna för utvinningsavfallet, miljöpåverkan, åtgärder för att förebygga förorening av miljön, kontroll av verksamheten och åtgärder när verksamheten läggs ned. Närmare bestämmelser om planens mål och innehåll utfärdas genom förordning av statsrådet.

Verksamhetsutövaren ska utvärdera och vid behov justera planen för hantering av utvinningsavfall minst vart femte år och underrätta tillsynsmyndigheten om detta.

Planen för hantering av utvinningsavfall ska ändras, om utvinningsavfallets mängd eller beskaffenhet eller arrangemangen för behandling eller återvinning av avfallet ändras avsevärt. I detta fall ska miljötillståndet ändras så som föreskrivs i 58 § eller det beslut som meddelats med anledning av anmälan justeras. Om verksamheten ändras väsentligt tillämpas dock 28 § 3 mom.

103 b §

Deponier för utvinningsavfall som medför risk för storolycka

Verksamhetsutövaren för en deponi för utvinningsavfall ska känna till den risk för storolycka som deponin medför och sörja för planeringen, anläggandet, skötseln, stängningen och eftervården av deponin så att storolyckor avvärjs.

För en deponi för utvinningsavfall som medför risk för storolycka ska det utarbetas en handling över säkerhetsprinciperna samt tas i bruk ett säkerhetsledningssystem och en intern räddningsplan. Den risk för storolycka som deponin medför ska beaktas när dessa utarbetas. I den interna räddningsplanen ska de åtgärder anges med vilka verkningarna av en eventuell olycka avvärjs, de negativa konsekvenserna minimeras och undanröjandet av spåren efter en olycka förbereds samt de åtgärder som behövs för att varna befolkningen och underrätta myndigheter. I räddningsplanen ska redogöras för handlingen över säkerhetsprinciperna och säkerhetsledningssystemet. Planen ska utvärderas och vid behov justeras minst vart tredje år och tillsynsmyndigheterna ska underrättas om detta. Närmare bestämmelser om handlingen över säkerhetsprinciperna, säkerhetsledningssystemet samt om den interna räddningsplanen och hur planen ska lämnas till tillsynsmyndigheterna utfärdas genom förordning av statsrådet.

Verksamhetsutövaren ska bland sina anställda utse en ansvarig person, som ska se till att verksamheten vid deponin för utvinningsavfall stämmer överens med handlingen över säkerhetsprinciperna, säkerhetsledningssystemet och den interna räddningsplanen.

Verksamhetsutövaren ska ge de personer och sammanslutningar som kan beröras av en storolycka vid deponin för utvinningsavfall information om säkerhetsåtgärderna för avvärjande av risken för storolycka. Uppgifterna om säkerhetsåtgärder ska uppdateras minst vart tredje år, och om betydande ändringar ska informeras. Närmare bestämmelser om informationsskyldigheten utfärdas genom förordning av statsrådet.

Bestämmelserna i 1–4 mom. tillämpas inte, om kraven i 30–32 § i lagen om säkerhet vid hantering av farliga kemikalier och explosiva varor (390/2005) tillämpas på en deponi för utvinningsavfall som medför risk för storolycka.

116 §

Straffbestämmelser

Den som på något annat sätt än vad som avses i 1 mom. uppsåtligen eller av oaktsamhet

5) bryter mot ett förbud som avses i 7–9 § eller mot en förordning som har utfärdats med stöd av 2 kap., åsidosätter en skyldighet som följer av 75, 76, 90, 103, 103 a, 103 b eller 104 § eller bryter mot villkoren i ett beslut som miljöministeriet meddelat med stöd av 111 §, ska, om strängare straff för gärningen inte föreskrivs på något annat ställe i lag, för *brott mot miljöskyddslagen* dömas till böter.

Denna lag träder i kraft den 200 .

Denna lag tillämpas inte, om deponin för utvinningsavfall har stängts lagenligt innan denna lag träder i kraft.

Denna lag tillämpas inte, om avfall inte har mottagits på deponin för utvinningsavfall efter den 30 april 2006, om i tillståndet för deponin har föreskrivits om stängning eller om en ansökan om detta har gjorts senast vid en tidpunkt som bestäms genom förordning av statsrådet och deponin faktiskt stängs senast den 31 december 2010. På deponier som medför risk för storolycka tillämpas dock

103 b § 1 mom. efter att denna lag har trätt i kraft.

Verksamhetsutövaren ska utvärdera och vid behov justera uppgifterna om hanteringen av utvinningsavfall från en sådan verksamhet som avses i 103 a § och som inletts innan denna lag har trätt i kraft. Verksamhetsutövaren ska underrätta tillsynsmyndigheten om detta senast den 30 april 2009. Om ett tillstånd för eller en anmälan om verksamheten inte omfattar motsvarande uppgifter som de som föreskrivs angående innehållet i planen för hantering av utvinningsavfall och om verksamheten inte motsvarar kraven på planen, ska miljötillståndet för verksamheten ändras eller det beslut som meddelats med anledning av anmälan justeras.

På en deponi för utvinningsavfall som medför risk för storolycka och som har beviljats miljötillstånd eller motsvarande tillstånd innan denna lag har trätt i kraft tillämpas 103 b § 2–5 mom. från den 1 maj 2012. Verksamhetsutövaren ska senast den 30 april 2011 ansöka om att den interna räddningsplanen ska tas in i deponins miljötillstånd. Om miljötillstånd för väsentlig ändring av verksamheten dock söks före detta datum, tillämpas denna lag vid tillståndsprövningen.

På en deponi för utvinningsavfall som har beviljats miljötillstånd eller motsvarande tillstånd innan denna lag har trätt i kraft tillämpas 42 § 3 mom. från den 1 maj 2014. En redogörelse för säkerhetens tillräcklighet ska tillställas tillsynsmyndigheten senast den 30 april 2013. För att komplettera säkerheten ska miljötillståndet vid behov ändras. Om miljötillstånd för väsentlig ändring av verksamheten dock söks före detta datum, tillämpas denna lag vid tillståndsprövningen.

Åtgärder som verkställigheten av lagen örsätter får vidtas innan lagen träder i kraft.

2.

Lag**om ändring av marktäktslagen**

I enlighet med riksdagens beslut
fogas till marktäktslagen av den 24 juli 1981 (555/1981) nya 5 a och 16 b § som följer:

5 a §

Plan för hantering av utvinningsavfall

Den som ansöker om tillstånd ska som en del av täktplanen utarbeta en plan för hantering av utvinningsavfall, om det vid tagandet av substanser eller vid lagringen eller förädlingen av dem uppkommer sådant utvinningsavfall som avses i 45 a § 1 mom. i miljöskyddslagen (86/2000). Om en täktplan inte behövs enligt 5 § 1 mom., ska den som ansöker om tillstånd lägga fram en separat plan för hantering av utvinningsavfall.

Planen för hantering av utvinningsavfall ska utarbetas så att uppkomsten av utvinningsavfall förebyggs och dess skadlighet minskas samt återvinning och säker behandling av avfallet främjas. I planen för hantering av utvinningsavfall ska det redogöras för områdets miljö, utvinningsavfallet, platsen för återvinning och behandling av utvinningsavfallet, miljöpåverkan, åtgärder för att förebygga förorening av miljön, kontroll av verksamheten och åtgärder när verksamheten läggs ned. Närmare bestämmelser om planens mål och innehåll utfärdas genom förordning av statsrådet.

Vad som föreskrivs i 1 och 2 mom. tillämpas dock inte om täktverksamheten kräver miljötillstånd enligt miljöskyddslagen.

16 b §

Ändringar i hanteringen av utvinningsavfall

Tillståndshavaren ska utvärdera och vid behov justera planen för hantering av utvinningsavfall minst vart femte år och underrätta tillsynsmyndigheten om detta.

Planen för hantering av utvinningsavfall ska ändras, om utvinningsavfallets mängd eller beskaffenhet eller arrangemangen för behandling eller återvinning av avfallet ändras avsevärt. I detta fall ska tillståndet eller täktplanen ändras så som föreskrivs i 16 §.

Denna lag träder i kraft den 200 .

Tillståndshavaren ska utvärdera och vid behov justera uppgifterna om hanteringen av utvinningsavfall som uppkommer vid sådan täktverksamhet som inletts innan denna lag har trätt i kraft. Tillståndshavaren ska underrätta tillsynsmyndigheten om detta senast den 30 april 2009. Om tillståndet till täktverksamhet inte omfattar motsvarande uppgifter som de som föreskrivs angående innehållet i planen för hantering av utvinningsavfall och om verksamheten inte motsvarar kraven på denna plan, ska tillståndet ändras.

Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan lagen träder i kraft.

3.

Lag**om ändring av 9 § i räddningslagen**

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i räddningslagen av den 13 juni 2003 (468/2003) 9 § 2 mom. som följer:

9 §

Planeringsskyldighet

För de områden där det finns en kärn-
läggning som avses i 3 § 5 punkten i kärn-
energilagen (990/1987), en produktions-
anläggning som medför risk för storolycka
och som avses i 15 § i förordningen om in-
dustriell hantering och upplagring av farliga
kemikalier (59/1999) eller en deponi för ut-
vinningsavfall som medför risk för stor-
olycka och som avses i 45 a § 2 mom. i mil-
jöskyddslagen (86/2000) ska det lokala rädd-
ningsväsendet i samråd med verksamhetsut-
övaren i fråga öra upp en räddningsplan för

en eventuell olycka i anläggningen. När pla-
nen görs upp ska de invånare som riskerar att
utsättas för fara höras, information ges om
planen och samarbete bedrivs i tillräcklig
grad med myndigheterna i berörda och an-
gränsande områden.

Denna lag träder i kraft den 200 .

På en deponi för utvinningsavfall som har
beviljats miljötillstånd eller motsvarande till-
stånd innan lagen har trätt i kraft tillämpas
denna lag från den 1 maj 2012.

Åtgärder som verkställigheten av lagen
förutsätter får vidtas innan lagen träder i
kraft.

Helsingfors den 4 april 2008

Republikens President

TARJA HALONEN

Miljöminister *Kimmo Tiilikainen*

1.

Lag**om ändring av miljöskyddslagen**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i miljöskyddslagen av den 4 februari 2000 (86/2000) 42 § 3 mom. och 116 § 2 mom. 5 punkten, av dem 116 § 2 mom. 5 punkten sådan den lyder i lag 137/2006, samt
fogas till lagen en ny 45 a §, till 64 §, sådan den lyder i lag 252/2005, ett nytt 4 moment och till lagen nya 103 a och 103 b § som följer:

*Gällande lydelse**Föreslagen lydelse*

42 §

42 §

*Förutsättningarna för beviljande av tillstånd**Förutsättningarna för beviljande av tillstånd*

En verksamhetsidkare som återvinner eller som behandlar avfall skall dessutom ställa en med beaktande av verksamhetens omfattning och natur samt de villkor som meddelas i fråga om verksamheten tillräcklig säkerhet eller föreslå andra motsvarande arrangemang för att säkerställa en behörig avfallshantering. Den som idkar annan verksamhet än avstjälpningsplatsverksamhet eller återvinning eller behandling av problemavfall behöver inte avkrävas säkerhet eller motsvarande arrangemang om idkaren är tillräckligt solvent och annars kan ordna behörig avfallshantering eller om återvinnings- eller behandlingsverksamheten bedrivs i liten skala. Genom förordning utfärdas vid behov närmare bestämmelser om säkerhet eller annat motsvarande arrangemang som avkrävs den som bedriver avstjälpningsplatsverksamhet.

En verksamhetsutövare som återvinner eller som behandlar avfall ska dessutom ställa en med beaktande av verksamhetens omfattning och natur samt de villkor som meddelas i fråga om verksamheten tillräcklig säkerhet eller föreslå andra motsvarande arrangemang för att *tillse* en behörig avfallshantering. Den som *utövar* annan verksamhet än avstjälpningsplatsverksamhet eller återvinning eller behandling av problemavfall behöver inte avkrävas säkerhet eller motsvarande arrangemang om *utövaren* är tillräckligt solvent och annars kan ordna behörig avfallshantering eller om återvinnings- eller behandlingsverksamheten bedrivs i liten skala. *Den som driver en deponi för utvinningsavfall ska ställa säkerhet, om en sådan inte med beaktande av avfallets mängd eller beskaffenhet är onödig.* Närmare bestämmelser om säkerhet eller annat motsvarande arrangemang utfärdas vid behov genom förordning av statsrådet.

45 a §

Villkor om utvinningsavfall

I ett miljötillstånd för gruvdrift, verksamhet som är jämförbar med gruvdrift, anrikningsanläggning, stenbrott, annan stembrytning, stenkrossning och torvutvinning ska det dessutom meddelas nödvändiga villkor om det avfall som uppkommer vid lösgörande av organiska eller oorganiska substanser som förekommer naturligt i berggrunden eller i marken eller vid lagring, anrikning eller annan förädling av dessa (utvinningsavfall) samt villkor om planen för hantering av utvinningsavfall inom verksamheten och iakttagandet av planen.

I ett tillstånd för ett område som används för deponering av utvinningsavfall (deponi för utvinningsavfall) ska det dessutom meddelas nödvändiga villkor om anläggandet, skötseln, stängningen och eftervården av deponin samt villkor om en intern räddningsplan för deponin för utvinningsavfall, om deponin kan medföra allvarlig fara för människors hälsa, egendom eller miljön på grund av felaktig verksamhet eller deponins strukturella stabilitet eller på grund av problemavfall eller hälso- och miljöfarliga kemikalier som deponerats där (deponi för utvinningsavfall som medför risk för storolycka). Vid definitionen av en deponi för utvinningsavfall beaktas den risk som deponin medför, ursprunget och beskaffenheten av det utvinningsavfall som deponeras och deponeringstiden. Närmare bestämmelser om definitionen av deponier för utvinningsavfall och bedömning av den risk för storolycka som en deponi medför utfärdas genom förordning av statsrådet.

64 §

Behandling av anmälningar

64 §

Behandling av anmälningar

Ett beslut som meddelas med anledning av en anmälan ska förenas med behövliga föreskrifter om en plan för hantering av utvinningsavfall och iakttagande av planen.

103 a §

Plan för hantering av utvinningsavfall

För sådan gruvdrift, verksamhet som förbereder eller är jämförbar med gruvdrift, anrikningsanläggning, stenbrott, annan stenbrytning, stenkrossning eller torvutvinning som förutsätter miljötillstånd eller anmälan enligt 61 § och där det uppkommer utvinningsavfall ska det utarbetas en plan för hantering av utvinningsavfall. En sådan plan behövs dock inte om stenbrytningen eller stenkrossningen är knuten till mark- och vattenbyggnad.

Planen för hantering av utvinningsavfall ska utarbetas så att uppkomsten av utvinningsavfall förebyggs och dess skadlighet minskas samt återvinning och säker behandling av avfallet främjas. I planen för hantering av utvinningsavfall ska det redogöras för områdets miljö, utvinningsavfallet, återvinningen av utvinningsavfallet, deponierna för utvinningsavfallet, miljöpåverkan, åtgärder för att förebygga förorening av miljön, kontroll av verksamheten och åtgärder när verksamheten läggs ned. Närmare bestämmelser om planens mål och innehåll utfärdas genom förordning av statsrådet.

Verksamhetsutövaren ska utvärdera och vid behov justera planen för hantering av utvinningsavfall minst vart femte år och underrätta tillsynsmyndigheten om detta.

Planen för hantering av utvinningsavfall ska ändras, om utvinningsavfallets mängd eller beskaffenhet eller arrangemangen för behandling eller återvinning av avfallet ändras avsevärt. I detta fall ska miljötillståndet ändras så som föreskrivs i 58 § eller det beslut som meddelats med anledning av anmälan justeras. Om verksamheten ändras väsentligt tillämpas dock 28 § 3 mom.

103 b §

Deponier för utvinningsavfall som medför risk för storolycka

Verksamhetsutövaren för en deponi för utvinningsavfall ska känna till den risk för storolycka som deponin medför och sörja för pla-

neringen, anläggandet, skötseln, stängningen och eftervården av deponin så att storolyckor avvärrs.

För en deponi för utvinningsavfall som medför risk för storolycka ska det utarbetas en handling över säkerhetsprinciperna samt tas i bruk ett säkerhetsledningssystem och en intern räddningsplan. Den risk för storolycka som deponin medför ska beaktas när dessa utarbetas. I den interna räddningsplanen ska de åtgärder anges med vilka verkningarna av en eventuell olycka avvärrs, de negativa konsekvenserna minimeras och undanröjandet av spåren efter en olycka förbereds samt de åtgärder som behövs för att varna befolkningen och underrätta myndigheter. I räddningsplanen ska redogöras för handlingen över säkerhetsprinciperna och säkerhetsledningssystemet. Planen ska utvärderas och vid behov justeras minst vart tredje år och tillsynsmyndigheterna ska underrättas om detta. Närmare bestämmelser om handlingen över säkerhetsprinciperna, säkerhetsledningssystemet samt om den interna räddningsplanen och hur planen ska lämnas till tillsynsmyndigheterna utfärdas genom förordning av statsrådet.

Verksamhetsutövaren ska bland sina anställda utse en ansvarig person, som ska se till att verksamheten vid deponin för utvinningsavfall stämmer överens med handlingen över säkerhetsprinciperna, säkerhetsledningssystemet och den interna räddningsplanen.

Verksamhetsutövaren ska ge de personer och sammanslutningar som kan beröras av en storolycka vid deponin för utvinningsavfall information om säkerhetsåtgärderna för avvärrande av risken för storolycka. Uppgifter om säkerhetsåtgärder ska uppdateras minst vart tredje år, och om betydande ändringar ska informeras. Närmare bestämmelser om informationsskyldigheten utfärdas genom förordning av statsrådet.

Bestämmelserna i 1–4 mom. tillämpas inte, om kraven i 30–32 § i lagen om säkerhet vid hantering av farliga kemikalier och explosiva varor (390/2005) tillämpas på en deponi för utvinningsavfall som medför risk för storolycka.

116 §

Straffbestämmelser

Den som på något annat sätt än vad som avses i 1 mom. uppsåtligt eller av oaktsamhet

5) bryter mot ett förbud som avses i 7–9 § eller mot en förordning som har utfärdats med stöd av 2 kap., åsidosätter en skyldighet som följer av 75, 76, 90, 103 eller 104 § eller bryter mot villkoren i ett beslut som ministeriet meddelat med stöd av 111 §,

ska, om strängare straff för gärningen inte föreskrivs på något annat ställe i lag, för brott mot miljöskyddslagen dömas till böter.

116 §

Straffbestämmelser

Den som på något annat sätt än vad som avses i 1 mom. uppsåtligt eller av oaktsamhet

5) bryter mot ett förbud som avses i 7–9 § eller mot en förordning som har utfärdats med stöd av 2 kap., åsidosätter en skyldighet som följer av 75, 76, 90, 103, 103 a, 103 b eller 104 § eller bryter mot villkoren i ett beslut som miljöministeriet meddelat med stöd av 111 §,

ska, om strängare straff för gärningen inte föreskrivs på något annat ställe i lag, för brott mot miljöskyddslagen dömas till böter.

Denna lag träder i kraft den 200 .

Denna lag tillämpas inte, om deponin för utvinningsavfall har stängts lagenligt innan denna lag träder i kraft.

Denna lag tillämpas inte, om avfall inte har mottagits på deponin för utvinningsavfall efter den 30 april 2006, om i tillståndet för deponin har föreskrivits om stängning eller om en ansökan om detta har gjorts senast vid en tidpunkt som bestäms genom förordning av statsrådet och deponin faktiskt stängs senast den 31 december 2010. På deponier som medför risk för storolycka tillämpas dock 103 b § 1 mom. efter att denna lag har trätt i kraft.

Verksamhetsutövaren ska utvärdera och vid behov justera uppgifterna om hanteringen av utvinningsavfall från en sådan verksamhet som avses i 103 a § och som inletts innan denna lag har trätt i kraft. Verksamhetsutövaren ska underrätta tillsynsmyndigheten om detta senast den 30 april 2009. Om ett tillstånd för eller en anmälan om verksamheten inte omfattar motsvarande uppgifter som de som föreskrivs angående innehållet i planen för hantering av utvinningsavfall och om verksamheten inte motsvarar kraven på planen ska miljötillståndet för verksamheten ändras eller det beslut som meddelats med anledning av anmälan justeras.

På en deponi för utvinningsavfall som med-

för risk för storolycka och som har beviljats miljötillstånd eller motsvarande tillstånd innan denna lag har trätt i kraft tillämpas 103 b § 2–5 mom. från den 1 maj 2012. Verksamhetsutövaren ska senast den 30 april 2011 ansöka om att den interna räddningsplanen ska tas in i deponins miljötillstånd. Om miljötillstånd för väsentlig ändring av verksamheten dock söks före detta datum, tillämpas denna lag vid tillståndsprövningen.

På en deponi för utvinningsavfall som har beviljats miljötillstånd eller motsvarande tillstånd innan denna lag har trätt i kraft tillämpas 42 § 3 mom. från den 1 maj 2014. En redogörelse för säkerhetens tillräcklighet ska tillställas tillsynsmyndigheten senast den 30 april 2013. För att komplettera säkerheten ska miljötillståndet vid behov ändras. Om miljötillstånd för väsentlig ändring av verksamheten dock söks före detta datum, tillämpas denna lag vid tillståndsprövningen.

Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan lagen träder i kraft.

2.

Lag**om ändring av marktäktslagen**

I enlighet med riksdagens beslut
fögas till marktäktslagen av den 24 juli 1981 (555/1981) nya 5 a och 16 b § som följer:

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

5 a §*Plan för hantering av utvinningsavfall*

Den som ansöker om tillstånd ska som en del av täktplanen utarbeta en plan för hantering av utvinningsavfall, om det vid tagandet av substanser eller vid lagringen eller förädlingen av dem uppkommer sådant utvinningsavfall som avses i 45 a § 1 mom. i miljöskyddslagen (86/2000). Om en täktplan inte behövs enligt 5 § 1 mom., ska den som ansöker om tillstånd lägga fram en separat plan för hantering av utvinningsavfall.

Planen för hantering av utvinningsavfall ska utarbetas så att uppkomsten av utvinningsavfall förebyggs och dess skadlighet minskas samt återvinning och säker behandling av avfallet främjas. I planen för hantering av utvinningsavfall ska det redogöras för områdets miljö, utvinningsavfallet, platsen för återvinning och behandling av utvinningsavfallet, miljöpåverkan, åtgärder för att förebygga förorening av miljön, kontroll av verksamheten och åtgärder när verksamheten läggs ned. Närmare bestämmelser om planens mål och innehåll utfärdas genom förordning av statsrådet.

Vad som föreskrivs i 1 och 2 mom. tillämpas dock inte om täktverksamheten kräver miljötillstånd enligt miljöskyddslagen.

16 b §

Ändringar i hanteringen av utvinningsavfall

Tillståndshavaren ska utvärdera och vid behov justera planen för hantering av utvinningsavfall minst vart femte år och underrätta tillsynsmyndigheten om detta.

Planen för hantering av utvinningsavfall ska ändras, om utvinningsavfallets mängd eller beskaffenhet eller arrangemangen för behandling eller återvinning av avfallet ändras avsevärt. I detta fall ska tillståndet eller täktplanen ändras så som föreskrivs i 16 §.

Denna lag träder i kraft den 200 .

Tillståndshavaren ska utvärdera och vid behov justera uppgifterna om hanteringen av utvinningsavfall som uppkommer vid sådan täktverksamhet som inletts innan denna lag har trätt i kraft. Tillståndshavaren ska underrätta tillsynsmyndigheten om detta senast den 30 april 2009. Om tillståndet till täktverksamhet inte omfattar motsvarande uppgifter som de som föreskrivs angående innehållet i planen för hantering av utvinningsavfall och om verksamheten inte motsvarar kraven på denna plan, ska tillståndet ändras.

Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan lagen träder i kraft.

3.

Lag**om ändring av 9 § i räddningslagen**

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i räddningslagen av den 13 juni 2003 (468/2003) 9 § 2 mom. som följer:

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

9 §

9 §

Planeringsskyldighet

Planeringsskyldighet

För de områden där det finns en i 3 § 5 punkten kärnenergilagen (990/1987) avsedd kärnanläggning eller en i förordningen om industriell hantering och upplagring av farliga kemikalier (59/1999) särskilt definierad anläggning som medför risk för storolycka skall det lokala räddningsväsendet i samråd med anläggningen göra upp en räddningsplan för en eventuell olycka i anläggningen. När planen görs upp skall de invånare som riskerar att utsättas för fara höras, information ges om planen och samarbete bedrivs i tillräcklig grad med myndigheterna i berörda och angränsande områden.

För de områden där det finns en kärnanläggning som avses i 3 § 5 punkten i kärnenergilagen (990/1987), en produktionsanläggning som medför risk för storolycka och som avses i 15 § i förordningen om industriell hantering och upplagring av farliga kemikalier (59/1999) eller en deponi för utvinningsavfall som medför risk för storolycka och som avses i 45 a § 2 mom. i miljöskyddslagen (86/2000) ska det lokala räddningsväsendet i samråd med verksamhetsutövaren i fråga göra upp en räddningsplan för en eventuell olycka i anläggningen. När planen görs upp ska de invånare som riskerar att utsättas för fara höras, information ges om planen och samarbete bedrivs i tillräcklig grad med myndigheterna i berörda och angränsande områden.

*Denna lag träder i kraft den
200 .*

På en deponi för utvinningsavfall som har beviljats miljötillstånd eller motsvarande tillstånd innan lagen har trätt i kraft tillämpas denna lag från den 1 maj 2012.

Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan lagen träder i kraft.

Bilaga 2
Jämförelsetabell

Jämförelsetabell mellan direktivet om utvinningsavfall och den nationella lagstiftningen samt de föreslagna nya bestämmelserna (de föreslagna nya bestämmelserna anges i fetstil).

Direktivet om utvinningsavfall

Artikel 1: Syfte

Artikel 2: Tillämpningsområde

1. Tillämpningsområde
2. Undantag a)
2. Undantag b)
2. Undantag c)
3. Undantag
4. Tillämpningsområde

Artikel 3: Definitioner

1. Avfall
2. Farligt avfall
3. Inert avfall
4. Icke-förorenad jord
5. Mineraltillgångar
6. Utvinningsindustri
7. Offshore
8. Bearbetning
9. Bearbetningsavfall
10. Upplag
11. Fördämning
12. Damm
13. Svagt syralösigt cyanid
14. Lakvatten
15. Avfallsanläggning
16. Allvarlig olyckshändelse
17. Farliga ämnen
18. Bästa tillgängliga teknik
19. vattenrecipient
20. Rehabilitering
21. Prospektering
22. Allmänheten
23. Den berörda allmänheten
24. Verksamhetsutövare
25. Avfallsinnehavare
26. Behörig person

Nationella bestämmelser

MSL 1 §, AvfallsL 1 §, MTL 3 §

MSL 45 a §, 103 a §, MTL 5 a §, SRFUA

MSL 45 a §, 103 a §, MTL 5 a §, SRFUA

MSL 45 a §

MSL 8 §

SRFUA

AvfallsL och MSL, genomförande behövs inte

AvfallsL 3 § 1 punkten

AvfallsL 3 § 2 punkten

SRFUA

SRFUA

MSL 45 a §, SRFUA

MSL 45 a §, 103 a §, MTL 5 a §, SRFUA

Genomförande behövs inte

MSL 45 a §, SRFUA

MSL 45 a §

Särskilt genomförande behövs inte

DammsäkerhetL 2 §

Särskilt genomförande behövs inte

Särskilt genomförande behövs inte

Särskilt genomförande behövs inte

MSL 45 a.2 §, SRFUA

MSL 45 a.2 §, 103 b §, SRFUA

KemikalieL 11 §

MSL 3.1 § 4 punkten

MSL 3.1 § 6 och 7 punkten

Särskilt genomförande behövs inte

GruvL 3 och 4 §

Särskilt genomförande behövs inte

FörvaltningsL 11 §

MSL 3.1 § 5 punkten

AvfallsL 3 § 3 punkten

MSL 42.4 §, **103 b.3 §**

27. Behörig myndighet	Särskilt genomförande behövs inte
28. Plats för verksamheten	Särskilt genomförande behövs inte
29. Väsentlig förändring	MSL 28.3 §
Artikel 4: Allmänna bestämmelser	
1. Allmänna principer, ordande av avfallshantering	MSL 1 §, AvfallsL 6 §, SRFUA
2. Allmänna principer, verksamhetsutövare	MSL 1 §, AvfallsL 6 §, SRFUA
3. BAT-principen	MSL 4.1 § 4 punkten, 43.3 §
Artikel 5: Avfallshanteringsplan	
1. Allmän skyldighet, verksamhetsutövare	MSL 103 a.1 §, MTL 5 a.1 §
2. Avfallshanteringsplanens syfte	MSL 103 a.2 §, MTL 5 a.2 §, SRFUA, MTF
3. Avfallshanteringsplanens innehåll	MSL 103 a.2 §, MTL 5 a.2 §, SRFUA, MTF
4. Ändring av avfallshanteringsplanen	MSL 103 a.3 §, MTL 16 b §
5. Inrymmande av avfallshanteringsplanen i en annan plan	MTL 5 a.1 §
6. Godkännande av avfallshanteringsplanen	MSL 45 a.1 §, 64.4 §, MTL 5 a §
Artikel 6: Förebyggande av allvarliga olyckshändelser och information	
1. Tillämpningsområde	MSL 45 a.2 §, 103 b.5 §, SRFUA
2. Allmän skyldighet att förebygga allvarliga olyckshändelser	MSL 103 b.1 §
3. Verksamhetsutövarens skyldighet att utarbeta handlingar	MSL 103 b.2 §
3. Säkerhetschef	MSL 103 b.3 §
3. Utarbetande av extern beredskapsplan	RäddningsL 9 §
4. Beredskapsplanens syfte	MSL 103 b.2 §, SRFUA
4. Skyldighet att ge information till myndighet	MSL 103 b.2 §, SRFUA
5. Deltagande i utarbetandet av beredskapsplaner	MSL 103 b.4 §, RäddningsL 9 §, FörvaltningsL 41 §
6. Tillhandahållande av handlingar	OffentlighetsL, MSL 103 b.4 §
6. Uppdatering av information	MSL 103 b.2 §
Artikel 7: Ansökan och tillstånd	
1. Tillståndsplikt för avfallsanläggningar	MSL 28.2 §, MSF
2. Uppgifter som ska ingå i ansökan om tillstånd	MSF 9 §, MSF
3. Beviljande av tillstånd	MSF 45 a.2 §
4. Omprövning av tillstånd	MSL 28.3 §, 55.2 §, 58 §
5. Statistikföring	StatistikL 11 §
Artikel 8: Allmänhetens deltagande	
1. Givande av information till allmänheten	MSL 38 §
2. Rapporters och uppgifter offentlighet	OffentlighetsL
3. Information om uppdatering	MSL 28.3 §, 55.2 §, 58.2 §
4. Rätt till yttrande	MSL 37 §

5. Hänsyn till resultaten av samråd	MSL 41.2 §
6. Information om beslut	MSL 53 §, 54 §
7. Möjlighet att delta effektivt	Särskilt genomförande behövs inte
Artikel 9: Klassifieringssystem för avfallsanläggningar	MSL 45 a.2 §, SRFUA
Artikel 10: Hålligheter efter brytning	SRFUA
1. Återfyllning av hålligheter i rehabiliterings- och konstruktionssyfte	Särskilt genomförande behövs inte
2. Förhållande till annan lagstiftning	
Artikel 11: Konstruktion och skötsel av avfallsanläggningar	
1. Personalens kompetens och utbildning	MSL 42.4 §
2. Krav på konstruktion	MSL 45 a.2 §, SRFUA
3. Anmälningsskyldighet om exceptionella händelser	MSL 81 §, MSF 30 §, SRFUA
3. Rapportering till myndighet	SRFUA
Artikel 12: Förfarande vid och efter stängning av avfallsanläggningar	
1. Medlemsstats allmänna skyldighet	Särskilt genomförande behövs inte
2. Förfarande vid stängning	MSL 43.1 § 4 punkten, MSL 90 §
3. Förutsättning för stängning	MSL 90 §, SRFUA
4. Ansvar efter stängning	SRFUA
5. Särskilda krav	SRFUA
6. Anmälningsskyldighet om exceptionella händelser	MSL 80 §, MSF 30 §, SRFUA
6. Rapportering om resultat från övervakning	MSL 90 §, SRFUA
Artikel 13: Förebyggande av försämring av vattenstatus, luft- och markförorening	
1. Målen för vattenstatus enligt direktivet 2000/60/EG	MSL 45 a.2 §, SRFUA
2. Utsläpp i luft	MSL 45 a.2 §, SRFUA
3. Sänkning av kravet på insamling av lakvattnen	SRFUA
4. Hänvisning till bestämmelserna om vattenskydd	SRFUA
5. Sättande av återfylld hållighet under vatten	SRFUA
6. Gränsvärden för utsläpp av cyanid	SRFUA
Artikel 14: Finansiell säkerhet	
1. Krav på finansiell säkerhet	MSL 42.3 §
2. Beräkning av säkerhet	SRFUA
3. Anpassning av säkerhet	MSL 42.3 §, SRFUA
4. Återbärande av säkerhet	MSL 42.3 §, SRFUA
Artikel 15: Miljöansvar	
Hänvisning till miljöansvarsdirektivet	Särskilt genomförande behövs inte
Artikel 16: Gränsöverskridande effekter	
Rätt till information, ömsesidighet och under-	MSL 110 §, Nordiska miljöskyddskonventio-

rättande om olyckshändelser

Artikel 17: Inspektioner utförda av behöriga myndigheter

1. Inspektioner

2. Bokföring

Artikel 18: Rapporteringsskyldighet

Artikel 19: Sanktioner

Artikel 20: Inventering av stängda avfallsanläggningar

Artikel 21: Informationsutbyte

Artikel 22: Genomförande och ändring

Artikel 23: Kommitté

Artikel 24: Övergångsbestämmelser

1. Allmänt ikraftträdande, avfallsanläggningar

2. Stängd avfallsanläggning

3. Iakttagande av allmänna krav

4. Slutförande av stängning av avfallsanläggning som upphört sin verksamhet

Artikel 25: Införlivande

Artikel 26: Ikraftträdande

Artikel 27: Adressater

Bilaga I

Bilaga II

Bilaga III

nen och konventionen om industriolyckor

SRFUA

SRFUA

SRFUA

MSL 116 §

MSL 27 §, SRFUA

Genomförande behövs inte

Genomförande behövs inte

Genomförande behövs inte

MSL ikraftträdelse- och övergångsbestämmelser 5 och 6 mom.

MSL ikraftträdelse- och övergångsbestämmelser 2 mom.

MSL 90 §

MSL ikraftträdelse- och övergångsbestämmelser 3 mom.

Ikraftträdelsebestämmelser

Genomförande behövs inte

Genomförande behövs inte

SRFUA bilaga

SRFUA bilaga

SRFUA bilaga

Förkortningar och bestämmelser:

MSL

MTL

AvfallsL

GruvL

KemikalieL

RäddningsL

DammsäkerhetsL

FörvaltningsL

OffentlighetsL

StatistikL

Miljöskyddslagen (86/2000)

Marktäktslagen (555/1981)

Avfallslagen (1072/1993)

Gruvlagen (503/1965)

Kemikalielagen (744/1989)

Räddningslagen (468/2003)

Dammsäkerhetslagen (413/1984)

Förvaltningslagen (434/2003)

Lag om offentlighet i myndigheternas verksamhet (621/1999)

Statistiklagen (62/1994)

Nordiska miljöskyddskonventionen

Miljöskyddskonventionen mellan Norge,

Konventionen om industriolyckor	Sverige, Finland och Danmark (FördrS 75/1976) Konventionen om gränsöverskridande effekter av industriolyckor (FördrS 29/2000)
MSF	Miljöskyddsförordningen (169/2000)
MTF	Statsrådets förordning om marktäkt (926/2005)
SRFUA	Statsrådets förordning om utvinningsavfall (/)